

VII, l, 33.567, b

Poštnina plačana v gotovini

Domoljub

V Ljubljani, 4. januarja 1939

Leto 52 • Štev. 1

Pogled v preteklo in bodoče leto

Takole ob koncu leta in v začetku novega leta se človeku dozdeva, da je došel na visoko goro, od koder se nudi pogled na obe strani. Nekaj časa strmi oko na prehojeno pot, nato pa pregleduje drugostran gore, katere es odpre pred očmi.

Leto 1938. je sicer zatonilo v večnosti, a kakor človek ne more pozabiti vojnih let 1914—1918, tako tudi ne bo mogel pozabiti preteklega leta 1938. Saj nam je leto 1938 prineslo vsak mesec toliko novega in razburilivega, da se človek skoraj ni mogel umiriti. Nihče ni mogel reči, kaj me brigajo dogodki, ki se odigravajo v svetu. Večkrat so se razmere v svetovni politiki že tako grozeče zaostriale, da je svet trepetal v velikem strahu in se tudi v molitvi obračal do Boga, da ne bi izbruhnila svetovna morija, ki naj bi po napovedih daleč prekosila glede grozovitosti svetovno vojno. Toda hvala Bogu, da je navdihnil državnike, ki vodijo usodo evropskih narodov, da so se vendar še pravočasno spametovali, uvideli naprej vse grozote vojne in zadnji trenutek odložili morilno orožje. Ne vemo, ali je šlo to na račun pameti državnikov ali pa morda samo na račun strahu pred novo svetovno vojno.

Za našo državo sicer ni bilo ravno neposredne nevarnosti, da bi bili potegnjeni v vojni metež. Toda, le kdo si more misliti, da bi bilo nam prizanešeno, če bi se posamezne države okrog nas in po Evropi borile na življenje in smrt. Zahvaliti se pa moramo tudi vladi, katero sta vodila izkušena državnik dr. Milan Stojadinovič in dr. Anton Korošec, da se nismo zapletli v kakšno spore. To je gotovo veliko delo, za katerega moramo biti iskreno hvaležni.

V preteklem letu, v mesecu marcu, je izginila iz zemljepisne karte Evrope 1000 letna Avstrija, ki je bila nekoč močna in srečna. Ker je Avstrija vladala posamezne narode na ta način, da jih je tlačila k tlom in jim ni hotela dati svojih naravnih pravic, je bila obsodena na smrt in ob koncu svetovne vojne silno zmanjšana, a v preteklem letu ji pa je bila zadnja ura. Dne 13. marca je vkorakala po Hitlerjevem povelju nemška vojska na avstrijsko ozemlje in jo v par dneh vključila v veliki nemški Reich.

Kmalu potem, ko je zginila s površja zemlje Avstrija, je nastopila češkoslovaška kriza. Ta kriza se je posebno zaostрила konec maja, a vrhunec je pa dosegla v septembru, ko je bila zapečaten usoda bratske Češkoslovaške. Malo je tedaj manjkalo, da niso zagrmeli topovi svojo smrtonosno pesem in mir je visel na nitki. Evropske velesile so že mobilizirale

svoje vojske. po velikih mestih, kakor sta London in Pariz, so že v najlepših parkih kopal strelske jarke in gradili protiplinska zavetišča. Toda končno je vendar zmagala pamet ali bolje rečeno strah pred vojno in v zadnjem trenutku je bil rešen svetovni mir. Velike žrtve je morala doprinesiti Češkoslovaška za mir, kajti ona je tedaj izgubila tretjino svojega ozemlja in tretjino prebivalstva. Sudetski kraji so bili priključeni Veliki Nemčiji, južna Slovaška Madžarski in tešinski okraj pa Poljski republiki.

V preteklem letu so venomer naprej gromeli topovi na Španskem in tudi še sedaj ni videti vzhajajoče zarje, ki bi oznanjala konec bratomorne vojne. Uboğa Španija! Ravno tako padajo še kar naprej tisoči id tisoči, zadeti od topovskih izstrelkov, granat in šrapnelov, ubogi Kitajci. Predrzni in osvajajoči Japonci so si osvojili že velikanske predele ogromne kitajske države. Tudi tu še ne govorijo dosti o bližajočem se miru. Sam Bog ve, kdaj bodo na kitajskem bojišču zatrobili: »Ustavi ogenj!«

Kaj nam bo prineslo novo leto, ne moremo prerokovati. Saj vsi vemo, da so se odprle v preteklem decembru nove težke rane in nihče ne ve, kako se bodo zacelile. Zato Evropa stopa z nekim strahom in skrbjo v novo leto. Dal Bog, da bi se tudi v tem novem letu vse mirno izteklo in bil nam ohranjen blagodejni mir. Mi pač zaupamo besedam angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina, ki je v božični poslanici zapisal besede, da ni nikakega vzroka neposredne vojne. Da bi tudi v tem letu zinagovali namesto pohlepa in osvojevalne strasti, pamet in pravica.

Sedaj pa še nekaj pogledov v naše notranje življenje. Kmet se je moral tudi v preteklem letu truditi na svoji zemlji, da mu je rodila potrebne sadove. V potu svojega obraza ste obdelovali svojo zemljo, katero tako goreče ljubite. Letina je bila srednje dobra, za nekatere vrste pridelkov boljša, za druge pa zopet slabša. Razmere so se v zadnjih letih v marsičem zboljšale, razni pridelki so dobili vsaj nekoliko cene, čeprav še ne tiste, kakor bi zaslužilo kmetovo delo. Upanje pa obstoja, da se bo to zboljšanje še nadaljevalo in stopnjevalo in da bodo prišli časi, ko bo tudi kmečki človek za svoje delo primerno plačan. Pošteno bo treba še zavihati rokava in trdo delati na gruntu, da se bodo razmere še zboljšale.

Sedaj gotovo v duhu pregledujete svoje grunte, svoje delo, katerega ste opravili na polju, travnikih, vrtovih, gozdovih, pašnikih in

senožetih v preteklem letu. Premišlujete, kako boste zboljšali svoje gospodarstvo v bodočnosti, da bo vam bolj donosno.

Poleg svojega kmečkega dela ste bili vedno na tekočem o našem notranjem političnem in kulturnem življenju. Saj je »Domoljub« vas neprestano seznanjal z vsemi vprašanji, ki vas zanimajo in morajo zanimati.

Posebno naj poudarimo eno resnico, namreč, da slovenski kmet, čeprav je bil vedno slovensko zaveden, ni še nikdar v naši politični zgodovini pokazal tako narodno zavednost in politično zrelost, kakor ravno v preteklem letu. In ravno zato se je z vsem navdušenjem oklenil svojega voditelja dr. Antona Korošca. Ko ste bili v decembru pozvani, komu zaupate varstvo svojih koristi in svojo bodočnost, ste brez vsakega oklevanja izrekli svojo odločno voljo, da hočete imeti za svojega voditelja dr. Korošca in ne morda dr. Mačka. Vsa čast vam! Kjerkoli je bil najavljen shod ali tabor, na katerem je govoril dr. Korošec, ste dospeli v tisočih in tisočih, da slišite besedo svojega voditelja. Skupno z njim ste prav posebno poudarili slovensko zavest. Pokazali ste, da globoka in iskrena slovenska zavest ni prav nič v nasprotju z jugoslovansko državno mislijo. Dostojno, a odločno ste pokazali, da prevetava vaše duše živa narodna zavest in ravno tako iskrena jugoslovanska državna zavest. Na nešteti večjih in manjših taborih ste izpričali svoje slovenstvo in vdanost Jugoslaviji. Tako je prav! Le dokler bo slovenski kmet nosil v svojem srcu živo ljubezen do svojega naroda, toliko časa bo tudi zvest jugoslovanski državljan. O tem smo trdno prepričani vsi pošteti Slovenci.

Spomniti se moramo še veličastnega zborovanja, katerega je v prvih dneh meseca avgusta priredila Kmečka zveza pri Mariji Pomagaj na Brezjah. Tedaj ste javno in brez vsakega sramu ali strahu izročili sebe in svojo stanovsko organizacijo Kmečko zvezo v varstvo božje Matere Marije Narod, ki tako navdušeno časti Marijo, ne bo propadel. Ostanite verni slovenski kmetje, kakor ste bili doslej in vse krive preroke, ki zahajajo k vam v ovčjih oblačilih, poženez čez prag. Slovenski kmet dobro ve, da mora edino le v Bogu in po božjih načelih urediti svoje življenje, svoje gospodarstvo, svojo politiko. Zato se verni slovenski kmet že sedaj veseli velikega mednarodnega kongresa Kristusa Kralja, ki se bo vršil konec junija v Ljubljani. Tudi tedaj boste ponosno izpričali, da želite, da Kristus Kralj kraljuje nad vami, nad vašimi družinami in nad vsem vašim delom. In v teh mislih začinite novo leto!

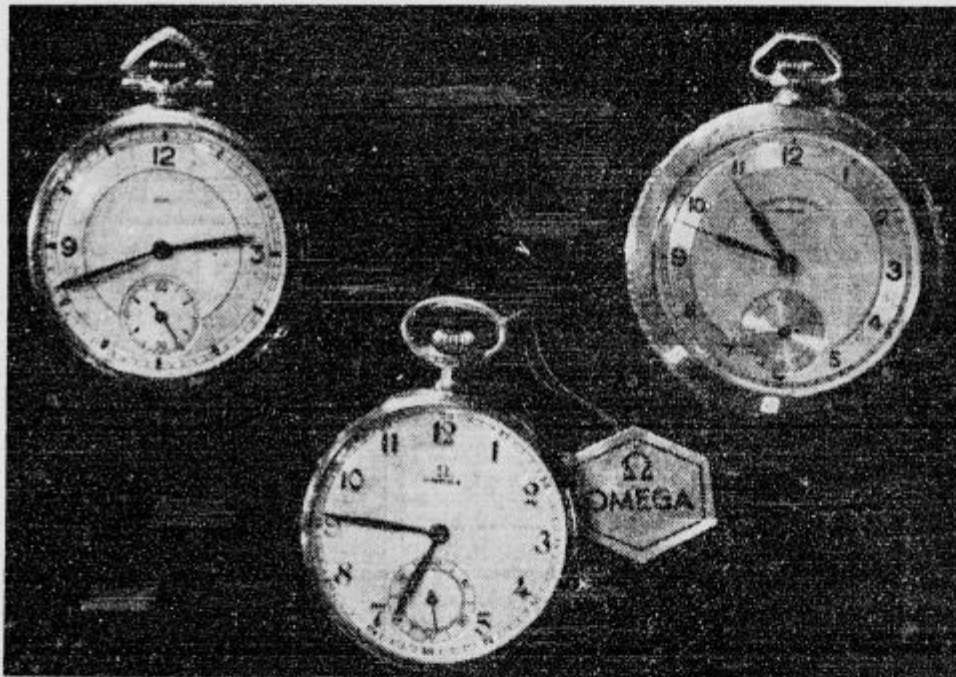
Poravnajte naročnino »Domoljuba«

Le še do konca januarja imate čas, da si s plačilom celoletne naročnine pridobite pravico do požarne podpore in pa pravico do

nagradnega žrebanja

ki bo dne 23. februarja 1939

v prostorih uprave Domoljuba pred komisijo naročnikov in ob navzočnosti javnega notarja.

Tverdka J. VILHAR, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 36 (ob Zmajskem mostu), bo dobavila nekaj lepih ur.

Do žrebanja imajo pravico:

1. vsi, ki bodo plačali naročnino do 31. januarja 1939 pri naši upravi osebno ali po položnici;
2. ki bodo plačali do 31. januarja 1939 naročnino pri naših podružnicah;
3. ki bodo plačali naročnino do 31. januarja pri naših zastopnikih, ne glede na to ali dobivajo »Domoljuba« na svoj naslov ali skupen naslov.

Kjer dobivajo »Domoljuba« na skupen naslov, bodo poverjeniki do 5. februarja 1939 poslali točen seznam vseh naročnikov naši upravi v Ljubljani.

Žreb bo zbiral med 302 nagradami, ki so:

2 šivalna stroja,	10 oblek (blago),	20 kosov dobrega platna,
2 harmoniki,	40 raznih garn. kuhinj. posod.,	20 kos in
30 koles, mošk. ali žensk.,	10 lepih žepnih in zapest. ur,	100 raznih drugih nagrad, ki
10 brzoparilnikov,	20 raznih jedilnih servisov.	jih bomo še objavili v
10 repereznic,	Toplega blaga za	prihodnjih številkah »Domoljuba«.
10 gnojničnih črpalk,	20krat po 2 srajci,	

Ne zametujte sreče, ki jo lahko dosežete, ampak takoj naročite »Domoljuba«!

Uprava »Domoljuba«

KAJ JE NOVEGA

OSEBNE VESTI

o Dr. Korošec se muči na oddihu v Grčiji.
o Ministrski predsednik dr. Stojadinovič bo za pravoslavni božič v Svici. Vlado posle vodi za ta čas minister dr. Spaho.
o 20 let že županuje v Gornji Radgoni vrl katoliški mož Franc Santl. Iskreno častitamo!

DOMAČE NOVICE

d Novo leto bodi delavno leto na polju verske vzgoje: Iz noveletnega voščila ljubljanskega vladike dr. Rožmana naj podamo sledeče vzvišene misli: Naše delo gre za trajnimi uspehi, naša borba za resničnimi zmagami. Resnični zmagi živega katoličanstva pripravljajmo tla med našim narodom s tem, da mladini s temeljito in dosledno versko vzgojo damo borbenost dosledne vernosti in močne ljubezni. Novo leto bodi delovno leto na polju verske vzgoje in tihe ter dosledne izgraditve Katoliške akcije za vsa poklicna okolja. S tem delom bomo najboljšje služili Bogu in svojemu narodu. K temu delu naj nas navduši in vzpodbode še mednarodni kongres Kristusa Kralja, ki se namerava v tem letu med nami vršiti. Kristus kraljuj najprej v naših dušah, potem pa ga nesimo pogumno drugim. Leto 1939 stoji v znamenju Kristusa Kralja. Kristus pa je kralj življenja.

d Velja za posameznika in za vse narode. Iz krasnega noveletnega voščila lavantinskega vladike dr. Tomažiča posnemamo: Cloveštvo si želi izboda iz sodobnih zmot in zmed, pomoči v vladajoči duhovni stiski in gnojni bedi, boljše bodočnosti, miru in složnega sožitja. Hrepeni po sreči, časnih in večnih. Kdor naj pokaže izhod, kdo pomaga, kdo naj nas oserči? Prorok Izaija napoveduje luč in veselje, ko bo rojeno Dete, imenovano Čudoviti, Svetovalec, Bog, Močni, Oče prihodnjega veka, Knez miru. To Dete je kralj vekov, Jezus Kristus. Edino On more s čudovito božjo modrostjo svetovati, kako najti izhod iz vseh zapletenj. Edino On je močni Bog, ki more učinkovito pomagati, kjer odreče človeška pomoč. Edino On more s svojim nebeškim naukom resnice, pravice in ljubezni ustvariti boljše čase miru in sreče. To velja za posameznika, to velja za vse narode.

d Slovenija na razstavi v New Yorku. Kakor je že objavljeno, se vrši prihodnje leto v New Yorku svetovna razstava, kjer razstavlja tudi naša država. Razstava je zamišljena tako, da se bo prikazala Jugoslavija kot celota, ne pa tako kakor si je marsikdo zamišljal deljena po pokrajinah. Navzlic temu bodo lahko prišli posamezni deli države prav lepo do izraza, ker bo v 40 oddelkih dovolj prilike za sodelovanje. Predvsem bo to v velikem oddelku za turizem, kjer se bo lahko prikazalo v slikah vso lepoto naše ožje domovine. Izbira naj se tudi slike iz onih krajev, ki so dali največ izseljencev, predvsem iz Bele Krajine, da pokažemo tudi našim izseljencem njihove najljubše kraje. Lepih slik in prizorov je dovolj na razpolago. Za folklor bo poskrbel etnografski muzej iz Ljubljane, kar nam daje popolno jamstvo, da bo izbran najboljši material. Tako bodo tudi v etnografskem oziru prika-

zane vse tipične zanimivosti naše Slovenije z narodnimi nošami vred. Prav tako bodo tudi naši domači obrti dobro predstavili javnosti dostojno naša ročna dela in celo vrsto domačih spominkov. Informacije glede prodaje in transporta teh izdelkov daje Državni osrednji zavod za ženski domači obrt v Ljubljani. Vsi predmeti morajo biti pripravljani do 20. januarja 1939.

d Novo leto so prišli voščit ljubljanskemu županu dr. Adlešiču odposlanci vseh skupin mestnega nameštčenstva. V svoji zahvali je gospod župan med drugim poudaril, da vedno misli na povišanje plač mestnim uslužbencem in zato na vseh straneh poskuša najti vire za ureditve te želje.

d »Zimska pomoč« se imenuje ustanova podpiranje brezposelnih in bednih v Belgradu. Deluje prav živahno. Stalnemu odboru načeljuje knežinja Olga, a podpredsednici sta žena predsednika vlade dr. Stojadinoviča ter žena belgrajskega župana Iliča. Posebno župan Ilič je uporabil vsa možna sredstva, da je v krog darovateljev pritegnil zlasti imovite sloje. Nekateri tovarnarji so darovali po več deset tisoč dinarjev, mnogi razne obleke in obutev, a Delavska zbornica celih 100.000 din, medtem ko je sama razdelila med brezposelne delavce 70.000 din. Računajo, da bo belgrajska »zimsko pomoč« zbrala samo denarnih podpor za okroglo milijon dinarjev.

d Za srečen zakon. Vedno večje širjenje spolnih bolezni, kakor so ga zasledila zdravniška raziskavanja zlasti v vzhodnejših delih naše države, je dalo povod, da so nekateri zdravniki v časopisu sprožili predlog, naj bi se spet uvedel obvezen pregled moških, ki nameravajo stopiti v zakon. Pred časom je ta odredba že veljala, pa so jo pozneje zaradi nekaterih nevišečnosti in stroškov tistih, ki so se morali podvreči pregledu, odpravili. Pokazalo pa se je, da je treba na novo začeti borbo proti vsem kužnim boleznim, ker je to v korist narodnega zdravja. Med prvimi se je oglasil ravnatelj osrednjega Higijenskega zavoda v Belgradu, dr. Konstantinovič, ki za-

hteva, da država uvede zopet obvezen zdravniški pregled ženina in neveste, preden mislita stopiti v zakon. S temi bi se obvarovale množične družine uničujočih posledic gotovih bolezni za zarod, ker bi bolni mladeniči in mladenke sploh ne smeli stopiti v zakon. Prav tako bi se prepoved sklepanja zakonov nanašala na ljudi, ki bolujejo na boleznih, ki se po navadi prenašajo od staršev na otroke. Pač pa predlaga ta zdravnik, naj bi država uredila v zvezi s to uredbo vprašanje zdravniških stroškov, tako da bi prizadeti ne videli v pregledu oviro, ki bi bila iz premoženjskih ozirih prehuda.

d Potujočemu občinstvu! Izredno velik mraz zadnje dni je povzročil po vsej Evropi motnje železniškega prometa. V mednarodnem prometu nastajajo zakasnitve vlakov, ki zaradi zvez vplivajo tudi na točnost domačega, krajevnega prometa. Zivahen potniški promet po progah ljubljanskega železniškega ravnateljstva vključ velikemu mrazu pa zahteva na drugi strani od železniške uprave da vozi dokaj dolge potniške vlake, ki se dajo zaradi njihove dolžine le težko ogrevati in so zlasti zadnji vagoni hladnejši. To je povsem razumljivo z ozirom na omejeno možnost vprašanja lokomotivske pare za ogrevanje. Železniška uprava opozarja zaradi tega vse potujoče občinstvo, da naj računa z različnimi zakasnitvami vlakov, ker jih nikakor ni mogoče odpraviti, dokler se ne bo ves mednarodni promet polagoma zopet uredil ter postal tonejši. Dalje pa prosi železniška uprava vse potujoče občinstvo, naj se za potovanje dovoljno toplo obleče, da se izogne mraženju v hladnejših vagonih, ki jih ni mogoče v vsakem primeru dovoljno prekuriti. Letočasno pa prosimo potnike, naj tudi sicer pazijo na to, da bi se že razgreti vozovi ne shladili: naj ne odpirajo po nepotrebnem oken in vrat pri

Nova združna tovarna

V začetku novega leta je zaposlila nekaj delavcev tudi nova kranjska tekstilna tovarna »Tezac«, ki je bila zgrajena letošnjo jesen na Farioški Lok. Zaenkrat je nova tovarna že zaključila sprejemanje delovnih moči, vendar bo pozneje razširila svoj obrat in zaposlila še več delavcev.

Prednost nove tovarne je v tem, da je popolnoma domača, to se pravi: zgrajena je iz polnoma domačega kapitala, vodijo jo izključno domačini in tudi delo so dobili le domači delavci.

Misel za novo tekstilno tovarno je dal kranjski dekan Matija Škerbec. G. Škerbec je namreč že v Trzinu pred kakimi desetimi leti ustanovil domačo tovarno za usnje »Rumoc«, ki še sedaj z velikim uspehom obratuje. Prvi razgovori o tekstilni tovarni v Kranju so bili pred dvema letoma, vendar je takrat ta misel za nekaj časa navidezno zaspala zaradi pomanjkanja kapitala. V lanskim zgodnji pomladi pa je zavladovalo za novo tovarno spet zani-

manje. Na ustanovnem občnem zboru družbe »Tezac«, ki je bil 31. marca 1938, je že prisostvovalo več ljudi, med njimi tudi precej delavstva, ki so se odločili, da bodo pristopili kot družabniki. Sklenjeno je bilo nadalje, da se takoj naroče potrebni stroji in sezida stavba, ki bi bila sposobna za namestitvev 40 strojev ter izdelana tako, da bi jo v ugodnih razmerah lahko razširili.

Od tega občnega zbora je delavno vodstvo družbe napelo vse sile, da bi čimprej sezidalo tovarno in dobilo pravice za obratovanje. Število deležev je rastle in z vsakim novim deležem se je krepila moč družbe. Tudi vnaprej sprejema družba »Tezac« nove družabnike. Družba želi, da bi si tovarna še bolj opomogla, tako da bi pozneje lahko dajala svojem delavstvu dober kos kruha. Omogočeno je tudi vsakemu poštenemu krščanskemu delavcu, da postane z vplačilom deleža član te družbe, kakor je že do sedaj več delavcev solastnikov ustanovljenega podjetja.

296.150 dinarjev...

Uprava „Domoljuba“ je svo im zvestim naročnikom nakazala že 296.000 din požarnih podpor! V letu 1938 je pre elo požarno podporo 1000 din

37 „Domoljubovih“ naročnikov, ki so pravočasno plačali naročnino

Pravilnik

I. Vsak »Domoljubec« naročnik, ki je v mesecu januarju poravnal celoletno naročnino za leto 1939, prejme od uprave »Domoljubac« podporo v znesku 1000 din, ako mu v tem letu hiša, v kateri redno stanuje, pogori, da v njej ni mogoče več stanovati. Naročnikom, ki nimajo lastnega stanovanja, pa jim ob požaru pogori stanovanjska uprava, se povrne resnična škoda do 1000 din.

II. Naročnik »Domoljubac« je oni, na čigar naslov list prihaja, oziroma kdor je vpisan pri poverjeniku, ne glede na to, kdo je dal denar za naročno lista.

III. Naročniki, ki prejmejo list pri poverjeniku, naj tam plačajo celoletno naročnino v zgoraj navedenem času in poskrbe, da bosta seznam naročnikov in naročnina pravočasno odposlana »Domoljubovic« upravi v Ljubljani.

IV. Naročnik-pogorelec naj naznanilo o požaru priloži potrdilo županstva in župnega urada, da mu je brez lastne krivde pogorela

stanovanjska hiša ali stanovanje, in da je — če prejema list pri poverjeniku, res pravočasno plačal celoletno naročnino za leto 1939.

V. Požarna podpora se ne izplača, četudi bi bili izpoljeni vsi drugi pogoji:

1. pogorelcu-naročniku, ki je požar sam povzročil;

2. naročniku, ki mu pogore samo gospodarska poslopja: hlev, skedenj, svinjaki, stelnik, kolnica, kozoolec itd.;

3. stanovanjskim podnajemnikom;

4. lastniku dveh ali več stanovanjskih hiš, ako mu pogori hiša, v kateri redno ne stanuje.

Če pogori hiša moža, čigar žena je naročena na »Domoljubac«, ali hiša očeta, čigar sin ali hči prejema »Domoljubac«, pogorelec nima pravice do podpore.

Uprava »Domoljubac« se bo tega pravilnika točno držala in prošnji neupravičencev ne bo uvaževala.

sadjarsko zadrugo v Trogiru. Zadruga se prošile merodajno oblast za carine prost uvoz krompirja. Nizozemski krompir so začeli saditi v Dalmaciji že lansko leto in se je izborno obnesel. Na kilogram semenskega krompirja so pridelali 25—30 kg.

d Svatba za 25.000 din. Izredno bučno svatbo je priredil svojemu sinu bogati kmet Stojan Ilić iz Stranice pri Kratovu. Povabil je kar 300 gostov, ki so se mastili cele tri dni. Pojedli so dva vola, 12 svinj in 18 ovac. Vse to pa so poplaknili z 200 litri žganja in 600 litri vina. Koliko so pojedli drugih jedi, ne poročajo. Kmeta je veljala ta nenavadna svatba okrog 25.000 dinarjev.

Sviciarske uze, zlatina, ČUDEN, Prešernova 1

d Še ena razkošna svatba. V Nišu sta se nedavno poročila najbogatejša cigana Šašina Belić ter Kemal Jara, sin najbolj znanega ciganskega muzikanta in violinista, ki je nedavno umrl. Vse ceremonije so potekle po modernih običajih: petnaesti fijakarjev in nekaj avtomobilov, polnih svatov, se je pripeljalo pred džamijo. Nevesta je bila oblečena vsa v belo. Spotoma pa so cigani-svatje igrali na svoje instrumente ter peli. Svatba je trajala cele štiri dni. Udeležilo se je je 150 najbolj uglednih in bogatih niških ciganov. Mladi mož in žena pa sta krenila na poročno potovanje — v Belgrad.

d Mnogo dela je tam na jugu. Najdaljši predor o Srbiji bodo zgraditi na novi progi od Čačka do Banjaluke. To progjo grade že dve

leti. Vezala bo srednjo Srbijo z zgornjo Bosno, torej kraje, ki so izredno bogati na rudninah kakor tudi na plodni zemlji. Obenem bo povezovala Južno Srbijo z Bosno in z Dalmacijo. Blizu Valjeva so morali zgraditi tudi več predorov, katerih eden bo dolg nekaj nad pet kilometrov. Progja bo gotova čez eno leto.

d Pri saprtju ali pri motnjah v prebavi vzemite jutraj na tešče kozarec naravne »Franz-Josef« vode.

d S cilindrom na glavi žaga drva. Posebne vrste imajo v srbskem Kragujevcu. Je precej imovit, vendar pa rad pomaga revežem, Zivi po vzoru indijskega »Ghandija«, pa se je zato tudi njega prijelo ime »Ghandi«. Poletni je šel okrog po okolici nabirat prispevke za reveže, sedaj pozimi, ko je padel sneg, pa hodi od hiše do hiše, lepo oblečen in s cilindrom na glavi ter žaga drva. Vsak dan po eno uro. Vse, kar zasluži, daruje za kragujevske reveže. Pravijo, da prav zaradi teh svojih muhastih navad od ljudi veliko dobi in revežem toliko bolj pomaga.

d Pri ljudeh, ki jih pogosto nadleguje azpeka, valed česar imajo vrenje v želodcu in črevih, se pospešaje temeljito čiščenje vseh prebavil s čašo naravne »Franz-Josef« grenke vode, zaužite jutraj na tešče. Z uporabo »Franz-Josef« grenke vode se naglo odstranja belina z jezika, ki se nakopiči vsled zapeke, obenem se pa doseza tudi boljši

Ogl. reg. 8. tr. 2047/38.

d Velika dela v dalmatinskih pristaniščih. Ravnateljstvo pomorskega prometa v Splitu je razpisalo dražbe za pristaniške zgradbe v jadranskih pristaniščih. Tako je razpisana dražba za zgradbo novega splitskega pristanišča v Vranjicu za proračunsko vsoto 17.910.000 din. Kakor znano, je za novo splitsko pristanišče v Vranjicu določena vsota 24 milijonov, za razliko 6 milijonov se bo gradilo v državnem okrilju. Za pristaniška dela v šibenickem pri-

vstopanju in izstopanju, itd. Priporočamo tudi, naj potniki zasedajo prvenstveno potniške voze čim bliže lokomotivi, ker so toplejši od onih na koncu vlaka. Samo s sodelovanjem potnikov z železniškimi uslužbenci se bo lahko doseglo, da bodo tudi v sedanjih mrzlih dneh ostali potniški vozovi zadostno ogreti.

d Viničarjem preti glad. V zadnjem času je ponovno nastopilo mrzlo vreme tudi v Slovenskih gorah. Hud mraz je močno zaskrbel mnoge viničarske družine, ki jim že sedaj primanjkuje živeža, obleke in kuriva. Žalosten je zlasti pogled na mnogočlanske družine kmečkih viničarjev, ki žive zaradi pomanjkanja v najbednejšem položaju. Mnoga viničarska naselja kažejo žalostno sliko, ker gospodarji-vinogradniki ne popravljajo hiš. Mnogim družinam grozi neizogibna lakota. Skrajni čas je, da se za usodo teh družin zavzamejo merodajni in se da temu stanu potrebna zaščita, ki jo zasluži.

d 8000 din za Vajeniški dom. Na posredovanje gradbenega ministra dr. Kreka je trgovinski minister inž. Kabalin odobril Vajeniškemu domu v Ljubljani podporo 8000 din.

d Mladeniči rekruti! Oni, ki ste potrjeni k vojakom in imate pravico do osvoboditve ali skrajšanega roka službe, čimprej vstop v kader. odložite službe v kadru — informirajte se in uredite svoja zadeva pravočasno! Ako je rok zamujen, se ne da več pomagati. — Vsa pojasnila daje proti malenkostnemu plačilu koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p, Ljubljana, Maistrova 14. — Za odgovor priložite kolek ali znamko za 6 dinarjev.

d Za široke samouprave se zavzema »Trgovski list« v novoletnem uvodniku. Zanimiva izvajanja zaključuje takole: Glavno vprašanje naše lepše bodočnosti so samouprave in mislimo, da moramo s to mislijo in zahtevo vstopiti tudi v novo leto. To je naš znak, s katerim se nam v novem letu obljublja zmaga.

VINA iz Centralne vinarne v Ljubljani bodo zadovoljila Vaše pivce najbolj!

d Zadnji »Koroški Slovenec« piše, da prevzame dosedanj notranji minister dr. Korošec mesto predsednika narodne skupščine. — K zadnji spremembi vlade so nemški listi zapisali domnevo, da stopa dr. Stojadinović k rešitvi hrvaškega vprašanja. Seveda so vse to samo domneve.

d Delavski dom v Celju stane 2.800.000 dinarjev. Znesek 2 milijonov, ki jih občina prejela od borze dela, ni zadostoval in so morali najeti še 800.000 dinarjev posojila. Mestna občina sama je posodila Delavskemu domu 400 tisoč dinarjev, da so mogli biti plačani domači obrtniki.

d Dohodninska odmera za l. 1938. ostane v veljavi tudi za l. 1939. Kdor pa je imel manjše dohodke, lahko zaprosi za nižjo odmero.

d V Dalmaciji bodo sadili nizozemski krompir. Parnik »Vid« iz Rotterdama je pripeljal v Split 20 vagonov različnega tovora, med katerim je 55.000 kg nizozemskega krompirja. To je prva pošiljka krompirja, ki so ga prejeli dalmatinske ustanove iz Nizozemske za sajenje. Od poslanega krompirja je 30.000 kg za Zadržno matico, 10.000 kg za Vinarsko zadrugo v Kaštelu Sućurcu, 10.000 kg za centralo ribiških zadug in 5000 kg za Vrtnarsko-

Zahtevajte v vseh javnih lokalih najboljši dnevnik »SLOVENE«!

Specialist za pljučne bolezni

Med. Univ. dr. Baldomir SAVINŠEK

naznanja, da je pričel ordinirati v Ljubljani, Nova ulica za pučo banke „Stavija“ (podaljšek pasaže nebotičnika) Ordinira od 11—1/2 in od 3—5

Zmagali bomo, če bo v nas volja

Slovenci postajamo včasih malodušni. Nekoliko majhne se počutimo. Velikih sosedov nas je strah. Razne vesti, pretirane in neutemeljene, nas plašijo. V naša srca leze bojazen za nas in za bližnjo bodočnost. Ali nas je treba biti strah zato, ker smo majni?

3 milijone samo šteje mali irski narod. Stoletja se je obupno boril za svojo narodnostno bit. Polovica ljudstva se je izselila. V domovini sami je izginila irska beseda. Ali irski narod je vztrajal, ker je imel krepko voljo za življenje. Njegova močna volja ga je vodila do zmage. Norvežanov je komaj 2 in pol milijona. Sedemdeset je let od tega, ko njihov jezik ni imel nobene veljave. V javnem življenju se je šopirila danščina, toda narod je veroval v samega sebe. Vztrajal je in zmagal in danes slovijo Norvežani po svoji visoki nacionalni kulturi. Flamceev je v Belgiji komaj peščica. Večstoletna njihova zgodovina je izpolnjena z borbo za pravice narodnega obstoja. Povsod se je razbohotila francoščina. Vlada sama je bila proti flamskemu narodu in ga zatirala z vsemi sredstvi.

Ker so Flamci verovali v svojo pravico in hoteli zmagati, je danes flamsčina učni jezik vsega nižjega in višjega šolstva in enakovreden uradni državni jezik po flamski deželi. Dvamilijonski slovaški narod je skorajda že utonil. Pismenega jezika pred sto leti še ni imel ni. Madžari so ga pogazili. Zidje jim pili srčno kri. Celu bratje Čehi so jih zatirali. Pa so le vztrajali, zmagali in se danes njihovemu junaštvu in narodnostni volji divi ves svet.

Narodna življenjska volja pa je najbolj vidna v tem, kako ljudstvo ravna s svojo materno govorico. Žilav, krepak in zaveden narod jo ljubosumno varuje in goji, čisti jo od tujih primesti in je povsod ponosen na njeno veljavo. Pravica materne jezika je prva naravna pravica, ki jo ima vsak narod na svetu. A pred naravno postavbo mora iti krepka volja naroda za življenje. Krepka življenjska volja je ono skrivnostno gibalno veličastno zgodovine narodov, ki so hoteli živeti, ki so zato za svoj obstoj prinašali največje žrtve in so končno tudi zmagali.

stanišču je razpisana dražba za vsoto 10 milijonov 621 tisoč din, za dela v novem pristanišču v Pločah za 20,554.000 din in za pristaniška dela v Dubrovniku 6,841.000 din.

d Napredek krščanske dobrotelosti v Ljubljani. Deutscher Hilfsverein je mestnemu poglavarstvu nakazal 2000 din in kakor vsako leto, je Italijansko podporno društvo tudi letos poslalo 1500 din pomožni akciji, prav tako pa je neimenovano zastojstvo neke ameriške tvrdke poslalo 500 din za mestne reveže. S svojimi velikodušnimi božičnimi darili so meščani tujih narodnosti in držav dali najlepšo pobudo domačinom pri podpiranju revnih ljubljanskih občanov. Z veseljem ugotavljamo, da dobri zgledi tudi v Ljubljani v resnici vlečejo, da danes zopet lahko objavimo več dobrotnikov naših siromakov. S posredovanjem člana mestnega sveta g. Josipa Bahovca je mestni socialni urad dobil darilo 500 in 1000 din od dveh neimenovanih tvrdk, a znana tvrdka Julio Meini je poslala za božičnico najrevnejšim v stari cukrarni 10 kg testenin, 20 kg riža, 2 kg kave in 5 kg sladkorja, vele-

trgovec g. Karl Prelog pa je za božičnico daroval najrevnejšim 144 parov toplih rokavic in 100 robcov. Dobrosrčnim darovalcem izreka mestno poglavarstvo najtoplejšo zahvalo s prepričanjem, da se število dobrotnikov naših revežev še prav znatno pomnoži, hkrati pa vso našo dobrodelno akcijo. Za mestne reveže je darovala »Indus«, d. z. o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta 72, 500 din; za mestno socialno akcijo pa je poslala Jugoslovanska Siemens, d. d. Ljubljana, Tyrševa cesta 1b-II, 3000 din.

d Uspelo zborovanje katoliških vzgojiteljev. Ono dopolne so se v ljubljanski Frančiškanski dvorani v našem mestu zbrali katoliški vzgojitelji in vzgojiteljice. Katehetsko društvo in Slomškova družba sta priredila zborovanje, ki je doživelo zares odlično udeležbo. Prišlo je dobri tisoč oseb. Med odličnimi gosti je bilo opaziti škofa dr. Gregorija Rožmana, prosvetnega načelnika banske uprave prof. dr. Sušnika, ki je hkratu zastopal tudi bana, poročevalca za ljudske šole prof. Jegliča, predsednika Prosvetne zveze dr. Lukmana, gospo Natlačenovno in gospo Sušnikovo kot zastopnici katoliških mater ter štiri nove poslance, prof. Dolenca, Theuerschuha, Riglerja in dr. Lavriča ter še mnogo znanih osebnosti iz našega vzgojnega delovanja.

d Zavarovanje poljskih pridelkov proti toči in vremenskih neizgodam bo v kratkem vpeljala banska uprava moravske banovine. Takoj nato bo izšla tudi uredba o zavarovanju živine. Banska uprava bo podprla za začetek novo ustanovo s 300.000 din. Moravska banovina bo torej za dunavsko banovino druga, ki bo vpeljala tako zavarovanje, ki bo pomenilo za kmetovalca veliko korist in pomoč v težkih časih. Morda bomo tudi pri nas spoznali potrebo po uvedbi enakega zavarovanja toliko bolj, ker skoraj ne mine leto, da ne bi poplave in neurja povzročila zdaj na tem zdaj na drugem koncu naše ožje domovine veliko škodo.

d 20.000 din za Prosvetni dom. Posestnik Mayer v Kranju je plačal v fond za gradnjo Prosvetnega doma v Kranju 20.000 din in izjavil, da je to vsoto poklonil ob priliki najvišjega odklivanja g. ministra na razpoloženju dr. Antona Korošca s Karadjordjevo zvezdo I. vrste v znak hvaležnosti in skromne

Naročnikom za žrebanje

Vsak naročnik naj napiše na položnici, če je star ali nov naročnik. ter točen naslov: ime, priimek, vas, hišno številko in pošto. — Naročnina za posamezen izvod stane din 38. Kdo bo plačal manj, ne pride pri žrebanju v poštev. — Naročniki, ki prejema list pri poverjenikih, naj plačajo njim naročnino, ne direktno upravi. Poverjeniki naj pri plačilih navedejo na srednjem delu položnici pripombo: skupen.

oddolžitve za velika dela našega narodnega voditelja za slovenski narod in jugoslovansko državo. Odbor za gradnjo Prosvetnega doma v Kranju se g. Mayerju za velikodušen dar prav iskreno zahvaluje z obljubo, da bo darilo uporabljeno v dosedo tistih ciljev, do katerih nas vodi naš narodni voditelj.

d Posnemanja vredno dejanje tovarne »Peko«. Teden med božičem in novim letom je za premožnega človeka navadno doba od diha med lepo zimsko naravo in ob toplem zatišju ob božičnih poticah. Delavec pa je zadovoljen, če je tudi v tem tednu zaposlen, da lažje krije božične izdatke za rodbino. Toda kdo je bolj potreben oddiha kakor ravno on, ki si je s pridnim delom skozi vse leto brez dopusta prizadeval, da krije izdatke za rodbino in zase? Naša slovenska tovarna »Peko« razume položaj svojega delavstva. Zato je pred božičem sporočila svojemu delavstvu, da mu v tem tednu ni treba priti na delo, vendar pa mu bo izplačala za to dobo poln zaslužek. Ta sklep družbe je izzval med delavstvom iskreno veselje. Delavci zdaj v miru uživajo nepričakovani dopust v krogu svojcev ter so ponosni na to, da ravno čisto slovensko podjetje, ki mu spričo pritiska konkurence nadmočnega tujega kapitala gotovo ni z rožicami postlano, prednjači s primerom toplega človeškega čuta in tvorne pomoči bližnjega.

d Nekaj števil iz delavskega zavarovanja. 738.449 delavcev in delavk je bilo meseca oktobra zavarovanih pri vseh Okrožnih uradih v naši državi. V primeri s septembrom je število zaposlenih padlo za 16.324, v primeri z istim mesecem preteklega leta pa je bilo število letos za 20.104 višje. Število zavarovancev se je povečalo pri Okrožnih uradih v Belgradu, Nišu in Osijeku, padlo pa je pri okrožnih uradih v Sarajevu, Banjaluki, Sušaku in Zagrebu. Zanimiv je tudi pregled dnevnih zavarovanih mezd. 77.330 delavcev in delavk je zaslužilo devno po 9.60 din, od 9.60 do 24 din je zaslužilo 304.852 članov, do 34 din 149.844 članov.

Slovenski dom

JE NAŠ CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM ČITATELJEM TOPLJO PRIPOROČAMO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE MENEČNO SAMO 12 DINARJEV ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROČITI »SLOVENSKE« JE »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PIŠITE NA DOPISNICO UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO. NAJ VAM POSLJE NREKAJ ŠTEVILKO LISTA NA OGLED.

BISTER konjski FLUID

je odlično sredstvo za vitanje pri raznih poškodbah nog in kit, pri revnata tizmu ter pri težkem delu.

Bister prašek za konje prepreči mnogotere konjske bolezni, posebno pa nadubo.

MLEKIN

prašek je preizkušeno sredstvo za pomnožitev mleka pri kravah, dalje za pitje in prebavo, da celo za pomišljanje. Uspeh zagotovljen v 8 dnevi.

»Slovenski dom« priporoča. Steklenica Bister fluida meta Din 10.—, velika Din 20.—, Bister prašek zavoj Din 10.—, Mlekin zavoj mali Din 10.—, veliki Din 16.—, poštnina od 8—10 Din.

Prodeja Drogerija Ivan Kanc, Ljubljana-Nebošičnik

več kakor 48 din pa 103.361 članov. Povprečna zavarovana mezda je znašala 24.17 din, skupna vsota zavarovanih dnevniških mezd pa 448.801.000 din.

d Le tako naprej, dokler ne bo kmet zajca — »frej«! V občini Grad pri Čakovcu so na veleposelnost Ferdinanda Hartnerja priredili velik lov, pri katerem je sodelovalo 12 lovcev z 80 gonjači. V enem dnevu so ustrelili 270 zajcev, 102 fazana, 50 kuncev, 3 sloke, pet lisic in dve srni.

IZ DOMACE POLITIKE

p Ob pravem času in na pravem kraju. Dr. Mačkovo glasilo »Hrvatski dnevnik«, pozivajoč vse Hrvate na sodelovanje, piše tudi sledeče: »Kdor sodeluje, ta dobiva večji čut za odgovornost, kar mu zopet omogoča lažje razumeti marsikako dejstvo, katero poprej ni mogel dobro razumeti. Tak človek more tudi lažje razumeti vzdržljivost dr. Mačka, ki se mu ne mudi z raznimi izjavami, marveč čaka pravega in ugodnega časa za to. Tak človek potem ne bo govoril, češ da »Maček nič ne dela« in samo »molči«, ker ve, da vsaka akcija in vsaka izjava mora priti ob pravem času in na pravem kraju. Človek, ki smo mu izkazali to zaupanje, bo storil svojo dolžnost ter ne bo razmetal tistih ogromnih kapitalov, ki smo jih zaupali njegovi skrbi, ljubezni in bistrosti. Ravnal bo tako, kakor bi vsakdo izmed nas postopal na njegovem mestu in z njegovo odgovornostjo.«

p Ne morejo pozabiti propada pri volitvah. Na sam božični dan je prišlo v Stahovici pri Kamniku do ostrega obračunavanja med dvema skupinama političnih nasprotnikov. Družba pristaev JRZ je prišla v neko gostilno kjer je bilo okrog mize več političnih nasprotnikov, ki so pri zadnjih volitvah glasovali za dr. Mačkovo listo. Da ne bi prišlo do prepira, so pristaši JRZ odšli v drugo gostilno, nasprotniki pa za njimi, očitno za namenom, da

Velika elektrarna na Pohorju

Tekstilno podjetje J. Hutter v Mariboru je gotovo najnaprednejše v svoji stroki v naši državi ter kaže tudi izredno podjetnost. Letos je začela obratovati v okviru podjetja tudi posebna tovarna za sukanec, ki je prva te vrste v naši državi in tudi skoraj prvo neodvisno podjetje, ker so drugače vse tovarne sukanca v rokah angleškega kapitala. Sedaj pa se bavi tovarna zopet z novim velikim načrtom, ki bo za naše razmere res posebnost. Tovarniški obrat je elektrificiran ter dobiva tok deloma od mestnega električnega podjetja, deloma pa ga proizvaja tovarna sama s parno turbino. Sedaj pa se je podjetje odločilo, da se v pogledu pogonske sile popolnoma osamosvoji. Odločilo se je za velikopotezen načrt. Namerava namreč zgraditi na Pohorju veliko električno centralo

ter bo v ta namen zajela potok Lobnice. Med Bajgotom in Peršetovim vrhom namerava zgraditi visoko pregrado. Za jezom se bo nabiral potok v veliko jezero, ki bo imelo zadostne rezerve vode za nemoten obrat elektrarne, ki bo nameščena spodaj v dolini v Rušah. Padec od jezova do električne centrale bo znašal 600 m ter bo silotvorna naprava izredno visokotlačna. Elektrarna bo proizvajala 3000 ks, kar bo zadostovalo za pogon tovarniškega obrata v Mariboru. Prenos elektrike v Maribor se bo izvršil v podzemeljskem kablu z visoko napetostjo. Gradnja elektrarne se bo pričela na pomlad ter bo trajala dve leti. Dasi bodo potrebne velike denarne žrtve, se bo naprava tovarni vendarle izplačala. Hutterjeve tovarne porabijo letno za 2 milij. din električnega toka.

jih izzovejo na obračunavanje, ki na koncu tudi ni izostalo. Nasprotniki so divje navalili na naše ljudi. Enemu so prerezali uho, drugemu pa dlan. Eden izmed njih je na tleh ležečega okrvavljenega divje suval s čevlji in ga obdelal do nezavesti. Plačilo za tako božično junaštvo seveda ne bo izostalo

NESREČE

n Sila ni mila. Iz žalosti, ker se je morala poročiti s človekom, ki ji ni bil pri srcu, je morala 16 letna Olga Petrovič iz Supskega pri Cupriji. Njen oče je bil bogat, pa se zato ni na noben način hotel sprijazniti z mislijo, da bi postal njegov zet kak siromak. A njegova hčerka se je zaljubila v fanta, ki ni imel niti prebite para. Toda oče je zmagal. Dekle se je moralo poročiti s fantom, katerega ni ljubila. Prišla je v možovo hišo in začela premišljevat i o svoji težki usodi. Po nekaj tednih pa so ljudje že opazili, da govori zmešano. Po-

slali so jo k zdravniku, ki je povedal, da je mlada žena zgubila pamet.

n Transmisija ga je zgrabila. Oni četrtek se je v tovarni Woschnagg v Soštanju zgodila smrtna nesreča v oddelku za izluženje lesa. Transmisija »transporterja na lopaticah« je ob pol osmih zjutraj pograbila tamkaj zaposlenega Rednaka Ivana. Rednak je bil v par minutah mrtev. Rajni zapušča ženo in troje nepreskrbljenih otrok v starosti enega do šest let, ki bodo svojega skrbnega očeta pač najtežje pogrešali. Rajni je bil znan kot dober delavec in varčen, saj je imel že vse vse pripravljeno, da si na pomlad postavi v Soštanju lastno stanovanjsko hišico.

n Pozabili so odklopiti električni tok? Dne 29. decembra zjutraj okoli 5 so opazili delavci v Hutterjevi tekstilni tovarni v Melju pri Mariboru, da se vali gost dim iz oddelka, v katerem so stiskalnice za likanje klota. Bilo je takoj jasno, da je tu izbruhnil požar in so delavci skušali požar sami pogasiti. Ko pa so vstopili v prostore, odkoder se je valil dim, jih je vrglo nazaj in zaradi gostega dima niso mogli začeti z gašenjem. Poklicali so takoj mariborske gasilce, ki so opremljeni z najmodernejšimi gasilskimi napravami in tudi s protiplinskimi maskami. Vdrli so v maskah v oddelk, kjer je gorelo ter ugotovili, da se je vnelo v stiskalnici blago. V teh likalnih napravah je bilo približno 1500 m klota. Požar je nastal najbrž zaradi tega, ker so delavci pozabili odklopiti električni tok ter se je likalni aparat tako močno segrel, da je začelo blago najprej tleti, nato pa goreti s plamenom. Gasilci so pogasili ogenj, ki je uničil stiskalno

Grožnje so - strahu pa ni

»Slovenski delavec« priobčuje v prvi januarski številki članek sledeče vsebine:

Nasilni marksistični in marksistično navdahnjeni delavski pokreti so stali za svojimi »strnjenicami« masami vedno s pendreki. S terorjem so jih držali, s terorjem obvladovali. Kloni pred svojim rdečim, ali pa tudi belordežim generalom ali pa te stremlj Tako je govorila razredna delavska past.

Kadar so mogli, so grožnje tudi izpolnili. »Crne bukve« ubogega delavskega stanu bi se dale napisati o tem, koliko gorja je moral prestati ubogi delavski trpin po krivdi svojih »bratov« v delu.

Mnogi delavec je moral pljuniti na svojo čisto preteklost, na svoje prepričanje in tuliti z volkovi, da je imel sam mir pri svojem težkem delu za borni košček kruha.

Grožnje so tedaj zalegle. Strah je vladal nad »strnjenicami« masami.

Mislili so, da bo tako ostalo vedno, pa vsaka sila ima svoje meje, celo svojo protisilo. Tudi teh groženj, s katerimi so ga pitali borci za laži-svobodo in laži-demokracijo, je končno sito.

Naše slovensko delavstvo zato obrača hrbet svojim strokovnim organizacijam in osvobodeno terorja prehaja v ZZD.

Kar pa se je Janezek učil, to Janez zna. Terorja so se učili, teror povsod poskušajo. Te dni prihajajo poročila kako groze članom naših novih skupin v Devici Mariji v Polju, v Kamniku, na Duplici in drugod.

Z vsemogočnimi generali bodo kar tovarne ustavili. Preskrbeli bodo našim delavcem »laufposc«, znižali jim bodo plače, prešteli jim bodo kosti. Skratka: zagrabili jih bodo in strli, strli za zmerom, da bodo vedeli, kaj je razredna »svobodac«.

Toda gospodje socialisti vseh barv, vas čas je minul. Vašega nasilja je konec. Vaše grožnje so zato brez moči. Mi in naši člani se jim smejemo. Niti lasu na glavi nam ne boste skrivili. Vaša moč je bila — hvala Bogu, delavec je korčno vendar lahko svoboden in zvest pristaša in član svojega naroda.

Vi grozite, a naše številke rastejo. Vi grozite, naš delavec se vam pa smeje. Čim bolj grozite, tem bolj ve delavec, da se le vi bojite naše rasti!

Duplica, Kamnik, Vevče in drugod pa vam na vse grožnje odgovarjajo tako, kakor zaslužite: Vedno manj jih je pri vas, vedno več jih je pri nas!

V vsako hišo »Domoljuba!

Bogoljub

najboljši in najlepše opremljeni nabožni mesečnik v naši državi. Ima vedno lepe slike v bakrotisku. Pišite, da ga Vam pošljejo na ogled. Naslov: »Bogoljub«, Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

I V Vodicah nad Ljubljano ponove na praznik Svetih Treh kraljev, dne 6. januarja popoldne ob 8 tretjiš Gregorinovo svetopisemsko zgodbo »Kralj s nebat. — Iskreno vabimo!

„Domoljub“ pomaga v nesreči!

V L. 1938 so dobili požarne podpore po 1000 din naslednji pogorelci, naročniki »Domoljuba«:

1. Peter Flajnik, posest. Perudina 13. — 2. Jože Flajnik, pos. Perudina 12. — 3. Jakob Končar, pos. Vače. — 4. Alojzij Glavan, pos. Vrbljenje 35. — 5. Ivan Ogulin, župni uprav. Bele vode. — 6. Janez Hočvar, pos. Budgava vas 11. — 7. Alojzij Završnik, pos. Dobrovlje 14. — 8. Alojzij Indof, posestnik Vače 8. — 9. Anton Brezovar, pos. Brezje 2. — 9. Marija Vrtačnik, Vače 6. — 10. Marija Kastelic, Grič 7. — Jurij Jakopič, Ambrus 49. — Tilka Kosec, pos. Križ 44. — 13. Simon Juhart, pos. Visole 12. — 14. Ignac Reisman, Bobova 16. — 15. Alojzij Lovšin, pos. Lipovšica 8. — 16. Simon Rajh, pos. Stogetinci. — 18. Franc Čemažar, p. d. Rovana,

čan, Davča 18. — 19. Ignacij Semen, Vranoviče 35. — 20. Jožef Pančur, kočar Psajnovica 9. — 21. Leopold Bašar, Andrenci. — 22. Jože Kralj, Vrhpolje 1. — 23. Janez Urh, Zavrh 2. — 24. Katarina Butara, Brezje 30. — 25. Sušnik Jožeta, Zavrh 7. — 26. Blažun Ivana, Smlédnik 36. — 27. Operčan Martin, Libelska gora 42. — 28. Pavlič Janez, Crmošnjice 21. — 29. Anton Homšak, Spitalič 32. — 30. Franc Šilar, Brez 29. — 31. Franc Kranjc, Bukovica 8. — 32. M. Bukovec, Sela. — 33. A. Zorman, Bobovek 7. — 34. F. Maček, Boč 67. — 35. Strukelj Alojzij, Laporje 8. — 36. Strukelj Ivan, Laporje 7. — 37. Kosirnik Janez, Mlaka 8.

stroj. Poškodovana sta tudi dva sosedna stroja. Vsa škoda znaša okoli 100.000 din.

n Vlak je obtičal v snegu te dni blizu Gosstivarja v Južni Srbiji. Ze od božiča je v teh krajih padal gost sneg, veter pa je nasul na železniško progo visoke zamete. Vlak se je komaj prebil skozi snežne kope, dokler ni proti večeru moral na nekem mestu počakati vso noč. Pihal je silno mrzel veter, da so se morali potniki stiskati drug ob drugega, da niso zmrznili. Ko je zjutraj vlak krenil dalje, je ponovno zavozil v visok sneg. Sedaj pa je bil zastoj ves trud železničarjev, da bi odkopali stroj. Preden so odmetali sneg, je stroj že zamrznil. Iz Skoplja so poslali v pomoč poseben vlak s številnimi delavci, da so očistili progo. Le potniki so morali prestati težke ure, preden so spet prišli iz mraza na toplo.

n Ker se je puška zapletla med veje. V neki vasi nedaleč od Generalskega Stola se je zgodila smrtna nesreča. Žrtev je postal 19-letni gimnazijski dijak, ki je napravil zrelostni izpit, Zarko Strunjak. K temu je prišel njegov prijatelj in ga povabil, naj gre z njim na lov. Strunjak je šel s prijateljem in vzel s seboj dvocevno lovsko puško. Ko je hotel preskočiti neki plot, se mu je puška zapletla med veje. Strunjak je z močjo potegnil puško in jo nevede obrnil proti sebi. Puška se je sprožila in strel je zadel Strunjaka v trebuh. Nesrečni mladenič je kmalu nato umrl.

n Pa se je le ujela tatical Pred dobrima dvema tednoma je prišel v Ljubljano ves preplašen kmetijski posestnik A. Z. iz vasi Dobje pri Grosupljem. Zglasil se je pri nekem večjem ljubljanskem denarnem zavodu in je povedal, da mu je bilo ukradenih pet hranilnih knjižic, glasečih se na približno 34.000 din. V hranilnici so mu z obžalovanjem povedali, da so dve hranilni knjižici že izplačali, pač pa niso izplačali treh preostalih manjših, ki so bile vinkulirane. Obupani posestnik je tekel takoj na policijo in prijavil tatvino. Ljubljanska policija se je pod nadzorstvom višjega nadzornika Matije Močnika za to veliko tatvino zelo zanimala in je napravila več preiskav. Izkkušeni policisti so takoj domnevali, da tat ne more biti daleč. Primerjali so podpise in pisavo osebe, ki je dvignila denar ter kmalu izsledili tatico, ki je bila neka 23 letna sorodnica okradenega posestnika. Tatico so zaprli in na njenem stanovanju še našli 28.700 dinarjev gotovine, to je skoraj vse, kolikor je mogla tatica dvigniti. Tatico so prepeljali v Ljubljano in jo tu zasliševali, toda na policiji ni hotela izdati prav nič. Šele ko so jo

izročili sodišču in ko je tatica videla, da gre zares, se je omečala in priznala tatvino. Izpovedala je, da je poznala domače razmere pri okradenem ter da je ukradla knjižice sama in nima sokrivcev.

n Merjasec je navalil na kmeta. V gozdovih planine Črni vrh, nedaleč od Daruvarja, so priredili lov na divje svinje. Okrog polдне pa je šel kmet Ilija Ječmenica iz prodajalne po bližnjici proti domu. S seboj je nesel vrečo raznih živil. Ko je prišel na pol pota, ja začul glasno kruljenje, pomešano s pasjim laježen. Kmet se je obrnil in pred seboj je zagledal divjega merjasca, ki ga je preganjal lovski pes. Prestrašeni kmet je vrigel od sebe vrečo z živili in hotel skočiti za bližnje drevo. V tem hipu pa ga je merjasec že podrł na tla in ubogi kmet bi gotovo bil ob življenje, če ne bi navalil na merjasca pes, ki ga je začel gristi v noge. Merjasec se je obrnil, pes pa je zbežal. Nato je merjasec vnovič navalil na kmeta, a v tem hipu je prihitel neki lovec in z dvema streloma ubil merjasca ter tako rešil kmeta sigurne smrti.

n Mrtvo žensko truplo v ljubljanski stolnici. Dne 29. decembra zvečer je bila obveščena ljubljanska policija, da se nahaja v zadnji klopi stolnice mrtvo žensko truplo. Dr. Lužar je ugotovil, da je žensko zadel mrtvoud. Dostojni niso mogli ugotoviti, kdo je ta ženska. Pri sebi je imela ročno torbico s 125 din gotovine, nekaj podobic in razno drobnarijo.

Davčni urad v Ptujju okraden

Ptujčanom so pripravili v Silvestrovi noči drzni vlomilci veliko novoletno preseenečenje, ki je razburilo vse mesto. Izvršen je bil vlom v ptujski davčni urad ter izpraznjena blagajna. Vlomilci so odnesli iz blagajne za 320.000 din kolkov in 1249 din gotovine. Davčni urad v Ptujju ima svoje prostore v sredi mesta v bližini minoritske cerkve. Tu je bilo vso noč izredno živahno ter so bile ulice polne ljudi, ki so hiteli na silvestrske proslave. Prav ta živahnost pa je prav prišla vlomilcem, da so neopaženo prišli skozi železna vrata v davčni urad. Vrata so odprli s »svinjsko nogoc. Napravili so veliko luknjo, skozi katero so se spazljali v uradne prostore. S svedom in »svinjsko nogoc so se lotili velike železne blagajne. Svoj posel so izvršili na tako zvan tržaški način z veliko spretnostjo. Tržaški način vloma nazi-

Stara je okrog 50 do 55 let, srednje postave, okroglega obraza, oblečena v črno obleko in pokrita s črno čepico. Na sebi je imela svilenenogavice in nizke čevlje. Truplo so prepeljali v mrtvašnico splošne bolnišnice.

n Staroslavni grad je zgorel v Negovi, sredi Slovenskih goric. Pri gašenju se je nevarno poškodoval Anton Ivanuša, upravitelj garščine. Zgodovina tega gradu je stara in pestra. Prvič se imenuje v zgodovini naselje Negova leta 1106 in je tedaj grad že nedvomno stal. Grad sam se prvič imenuje v zgodovini leta 1425 kot last rodbine grofov Spanheimov. V last grofov Trauttmansdorfov, ki so bili pozneje povišani v knežji stan ter posedujejo grad še danes, je prišel v začetku 17. stoletja. Trauttmansdorfi so grad prezidali in zelo povečali. Bil je jako močno utrjen ter je služil za ves severovzhodni del Slovenskih goric kot uspešna utrdba proti navalom Turkov in ogrskih roparskih plenilcev.

n Zmrznil je. Letošnja huda zima je že terjala svojo žrtev. V gozdu nad vasjo Podkraj pri Mariboru so našli zmrznjenega 78-letnega prevzitarja Jurija Zapuška. Zapušek je bil prevzitar ter je živel v Podkraju v mali hišici poleg svojcev. Zadnje čase so se začeli pri starčku pojavljati znaki umobolnosti.

NOVI GROBOVI

n Naj jim bo srečna večnost ob nebeškem Detetu. Na Lipoglavu je umrl Nikolaj Vrbinc. — Pri Sv. Juriju ob Pesnici je preminula veleposestnica Alojzija Škerbinek. — V Celju sta zapustila solzno dolino Evgenija Brinar por. Cvenkel in Josipina Vorbach roj. Sober. — Pri Sv. Antonu na Pohorju je odšel po večno plačilo duhovnik Matija Krevh. — V Toplicah pri Novem mestu so djali v grob Franca Sitarja. — V Kranjski gori je umrl lastnik hotela »Razor« Jakob Černe. — V Pristavi pri Mengšu je umrl 79 letni posestnik Jakob Skok. — Pri Sv. Lovrencu na Pohorju so spremili k večnemu počitku 71 letnega Avgusta Löschnigga. — V Zavodni pri Celju je odšla po večno plačilo 84 letna Uršula Klenovšek. — V Ljubljani so odšli v večnost: soproga vrtnarja Nežica Ažman, soproga mest. trošarinskega nadpaznika Uršula Jakič, sprevodnik državnih železnic v pokoju Gašper Stoihovič, Berlan Pepca, Emanuel Hayne in dijak Ivan Janovsky. — Naj počivajo v miru!

vajo strokovni krogi vlom v blagajno s »svinjsko nogoc, ki se opravi tako, da vlomilci izrežejo stransko steno blagajne v obliki trikotnika ter skozi odprtino poberejo denar. Na poslu so bili zares pravi strokovnjaki. Ko so videli, da blagajna vsebuje samo kolke in le nekaj denarja, so najbrž bili precej razočarani. Kolki so bili večinoma po 5 din. in sicer jih je bilo 14.000, ostali so bili višje vrednosti. Potem so se lotili železne omare, v kateri so našli samo spise. Vlom so morali izvršiti med prvo in tretjo uro ponoči, ker so mimoidoči videli dva sumljiva moška, ki sta se smukala okrog davčnega urada. Vlom je odkril službujoči uradnik. Takoj je poklical ptujsko policijo, ki je o vladu obvestila vsa oblastva. To je v zadnjih letih tretji vlom v ptujski davčne urade.

RAZGLED PO SVETU

General Franco je začel z velikim napadom

Zo deset dni divjajo hudi boji na katalonskem bojišču. Vse kaže, da ima sedanji veliki Francov podvig namen končati državljansko vojno. Francove čete uspešno potiskajo komuniste jugovzhodno od Leride, kjer so nacionalisti po zavzetju Granadelle osvojili sedaj tudi Pobla de Granadella, ki je kakih 5 km vzhodno od prej imenovanega mesta in že v gorovju.

Uspešno napredujejo Francove čete tudi na severni fronti vzhodno od Trempa, kjer se jim je posrečilo popolnoma zasesti gorovje Monsech (1600 m) in ga očistiti rdečkarskih čet.

Posebno hudo je prizadel komunistične čete predor njihove črte severno od Balaguera. Število rdečih ujetnikov presega 10.000 mož. Nacionalisti pa so seveda zaplenili silne množine orožja, streliva in drugih vojnih potrebščin.

Nepristranski opazovalci trdijo, da gre ta čas le za začetne boje in da bo glavna sila Francove armade šele pozneje nastopila. Za enkrat Franco z veliko silo uničuje trdnjavski pas, ki so ga komunistični Katalonci zgradili ob rekah Segri in Ebru. Po zadnjih vesteh je nacionalistična vojska prodrla v taragonsko ravan.

KATOLIŠKA CERKEV

s Duhovniški naraščaj v monakovski nadškofiji. Najnovejša poročila kažejo, da ima monakovska nadškofija zelo močan duhovniški naraščaj. V semenišču v Freisingu je 257 bogoslovcev — toliko jih ni bilo še nobeno leto, odkar semenišče obstoja. Leta 1939. bo 54 novomašnikov, naslednje leto jih pričakujejo tudi okrog 50. Te številke dokazujejo, da se abiturienti z veliko nesebičnostjo posvečajo temu stanu, od katerega si prav gotovo ne morejo obetati nikakih svetnih ugodnosti.

ITALIJA

s Drebiž. Na španskem bojišču je podlegel težki pljučnici Stanko Suligoj iz Kala nad Kanalom. Rajnki se je že dolgo boril v Španiji na Francovi strani in je, kakor pišejo italijanski listi, bil vnet vojščak. — Italijanska vlada je določila za dela pri gradnji nove bolnišnice v Gorici 9.000.000 lir. Po načrtih naj bi bila to ena najmodernejših bolnišnic z vsemi najmodernejšimi napravami. Zgradili jo bodo zunaj mesta, na kraju, ki je določen za gradnjo potrebnih bolniških poslopij. Bolnišnica bo zgrajena v obliki velike črke T ter bo štirinadstropna. — Na sam božični večer so ubili v Trstu generalnega konzula za Bolivijo, Čile, Ekvador in Nikaraguo, 81 letnega Murgu. — Svetokrižka župnija je obhajala izredno slovesnost: praznik prve slovesne sv. maše svojega farana Franca Valiča iz Plač. Novomašnik je redovnik kapucinskega reda. Ljubezen do domače duhovnije, do svojega ljudstva ga je gnala, da je prišel obhajal najlepši dan svojega življenja v njegovo sredo. Pri slovesni sveti maši je imel slavnostni govor bivši svetokrižski župnik Ivan Rejnc, ki pastiruje sedaj v Opatjem selu. Pridigal je o pomebnosti in veličini duhovništva. Mešani pevski zbor je pod spretnim vodstvom Stanka Verčona s svojim ubranim podajanjem dvignil vzvišeni cerkveni obred do pravega sijaja. G. novomašniku želimo obilo božjega blagoslova pri njegovem delu v Gospodovem vinogradu. — Iz italijanskih zaporov so za božič izpustili 14 Slovencev, ki so bili od italijanskih sodišč obsojeni

na 20 do 30 let ječe. Med njimi so večinoma ljudje, ki so bili obsojeni v starosti 20 do 27 let. — Strela je ubila v Cerknem Franca Skočina, ko se je nahajal pri svojem mlinu v Trebevcih. — Iz Kobarida pišejo, da je eksplozija dinamične patrone zahtevala smrtno žrtev. Prizadet je bil Franc Segula, doma iz Tolmina, ki je razstreljeval kamenje, ter ga je strel vrgel 40 m globoko v tamkajšnji potok, kjer so ga pobrali mrtvega.

ČEŠKOSLOVAŠKA

s Na Slovaškem so gospodarji Slovaki. Pri poslovljni večerji, ki jo je slovaška vlada priredila na čast češkoslovaškemu predsedniku republike dr. Hachi, ki je prebil božične počitnice v Tatranski Lomnici, je predsednik dr. Hacha izrazil željo, da bi odnošaji med brati Čehi in Slovaki postali dobri in da bi se kaj kmalu zabrisali spomini na neljube dogodke nedavnih dni, ki so vrgli senco na medsebojne odnošaje obeh državnih narodov. Predsedniku dr. Hachi je v odgovor nazdravil slovaški ministrski predsednik dr. Tiso, ki je med drugim dejal tudi naslednje značilne besede: »V kolikor tiče mene in moje vlado ter slovaškega naroda, izjavljam, da stojim vedno pri vas, gospod predsednik, kajti Slovaki dobro vemo, kaj in koliko dolgujemo bratom Čehom. Na drugi strani pa prav dobro vemo tudi to, da so se med Čehi nahajali in se še nahajajo ljudje, ki dobro vedo, da so se v prošlosti zgodile stvari, ki niso izhajale iz ljubezni do Slovakov in ki pri Slovakih tudi niso mogle sprožiti odmeva ljubezni. Vse te napake prihajajo od tega, ker se osnovno načelo medsebojnih odnošajev med Čehi in Slovaki ni spoštovalo, namreč načelo, da smo na Slovaškem mi, to je Slovaki, to je slovaški narod, tisti, ki gospodarijo.«

s Hacha na Hlinkovem grobu. Predsednik češkoslovaške republike dr. Hacha je odšel iz Prage in je ostal čez božične praznike na Slovaškem, kamor ga je povabil slovaška vlada. Oni večer je prispel v Tatransko Lomnico, kjer se je nastanil v hotelu »Pragac. Na vsej poti so predsedniku republike prirejali tople manifestacije, tako od

strani vlade kakor tudi od strani ostalega prebivalstva. Na slovaških tleh je predsednik pozdravil predsednik sveta Sidor in slovaški prometni minister Turčanski. Pri tej priliki je bilo nekaj govorov, v katerih so poudarjali češkoslovaško bratstvo. Predsednik republike se je za tem odpeljal na pokopališče, kjer je položil venec na grob pokojnega voditelja Slovakov Andreja Hlinke.

s Poljaki drve naprej v propast. Češki časopisi hudo napadajo poljsko vlado zaradi pritiska, ki ga izvaja v tešinski pokrajini, katero je morala Češkoslovaška po sestanku v Münchenu odstopiti Poljakom. Listi pravijo, da je stanje na tešinskem ozemlju nevarno in da poljske oblasti kruto preganjajo češko prebivalstvo. Poljaki so dozdej izgnali 30.000 Čehov s tega ozemlja, več tisoč drugih pa so zapodili iz služb. Poljska policija je v Moravski Ostravi skoraj do smrti pretepla 29 Čehov. Sto čeških družin v Freystadtu je pred nekaj dnevi dobilo povelje, da morajo v dveh urah izginiti iz mesta in oditi čez mejo. Praški tisk navaja še celo vrsto podobnih žalostnih dogodkov in kliče na pomoč države, ki so dale poljski tešinsko pokrajino, naj se zavzamejo za preganjanje češke ljudi.

s Samo križ in državni grb. Češkoslovaška vlada je 29. decembra izdala odlok, da je treba iz vseh šol v državi odstraniti slike bivšega predsednika Beneša in pokojnega predsednika Masaryka. Odlok velja tudi za vse državne urade v republiki. V šolah bo odslej smel viseti samo državni grb in križ, v uradih pa samo državni grb. Podobe bivšega predsednika Beneša in pokojnega Masaryka bodo odslej smele biti javno izobešene samo v takih krajih, kjer bodo obešene tudi slike drugih češkoslovaških državnikov. — Slovitve Škodove orožarne, katerih delnice so bile zdaj v glavnem v francoskih rokah, so postale izključna češka last. Francoska skupina, ki je bila do zdaj lastnica večine delnic, je te delnice odstopila skupini čeških finančnikov. Francoski listi označujejo to važno spremembo lastništvo kot posledico zadnjih dogodkov v srednji Evropi. S tem dejstvom je Francija izgubila izredno važno gospodarsko postojanko v Srednji Evropi. — Novi skupni proračun Češkoslovaške so znižali na 3,1 milijarde Kč. Doseženi so bili veliki prihranki, za katere je dal dober zgled sam predsednik republike, ki je odredil, da se njegova plača zniža za 234.000 Kč, njegovi uradni izdatki pa za 466.000 Kč. Sedaj se dela na to, da se zniža še vojni proračun.

DROBNE NOVICE

Papež je sprejel čestitke diplomatskega zbora, v katerem je bil tudi nemški poslanik.

Na sveti večer je umrl češki najstarejši kardinal Skrbensky.

Umrl je belgijski socialistični prvak Emil Vandervelde.

Zakon o zaplembi vsega cerkvenega imetja pripravljajo v nemškem ministrstvu za vero.

Komunistična stranka je sedaj prepovedana v vsej češkoslovaški državi.

Madžarski orožniki so streljali na sveti večer na zasluženo slovaško prebivalstvo v Nagy Suranyju.

Zaradi bližajočih se pokrajinskih volitev izvajajo Poljaki nad Ukrajinci najstrašnejši pritisk.

Vse omožene ženske bo odpustil iz državne službe češkoslovaški ministrski svet.

Novi minister brez listnice Franek Suoj.

Dne 1. januarja je preteklo 50 let, ko je bila izročena svojemu namenu sedanja bolnišnica v Prečicah. Število postelj za bolnike je 156. V zavodu so trije zdravniki, 15 usmiljenih sester in 15 ostalih uslužbencev.

Na Kitajskem divja še vedno vojna. Slika nam kaže kitajske vojake v taborišču, ki je ograjeno z bodajočo žico.

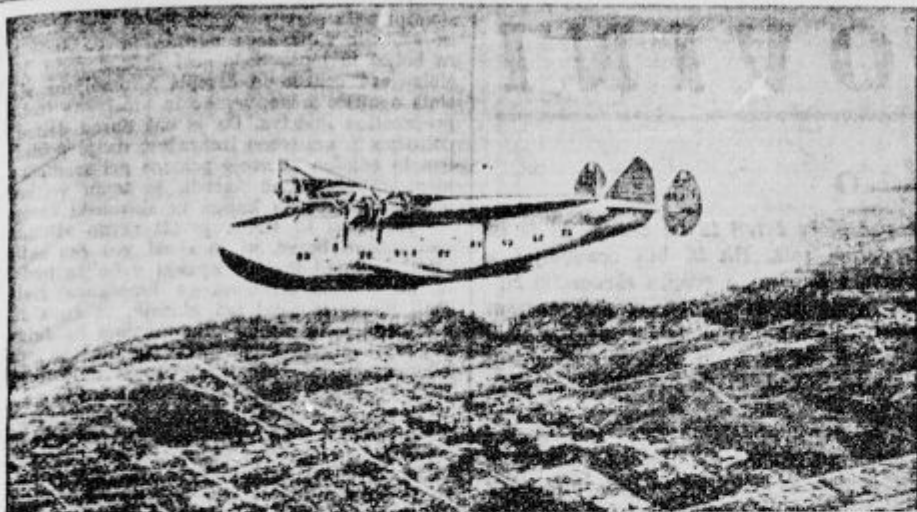
Velik padec orjaškega dimnika, ki je bil zgrajen iz 50.000 kosov opeke v Ameriki, katerega niso podrli z dinamitom, ampak z žično vrvo.

Slika nam kaže ponosno palačo banke »Slavijec«, katero so gradili preteklo leto v Ljubljani.

Pogled na mesinsko ulico po potresu dne 28. decembra 1908. Pri potresu je bilo ubitih nad 200 tisoč ljudi in nad 350.000 ranjenih.

Novi ameriški zračni velikan se imenuje »Bonig 314« in bo vozil med Ameriko in Evropo. Na svoj krov more sprejeti 74 potnikov. Da le ne bi nekega dne s potniki vred ne padel v morje. Najlepša ženska v Siamu

V Nemčiji so iznašli strojno žago za rezanje ledu. Stroj goni mal bencinski motor

V Komuniji so uvedli namesto božjega drevesčka božično zvezdo. Zvezda je nameščena na pročelju bukareškega gledališča

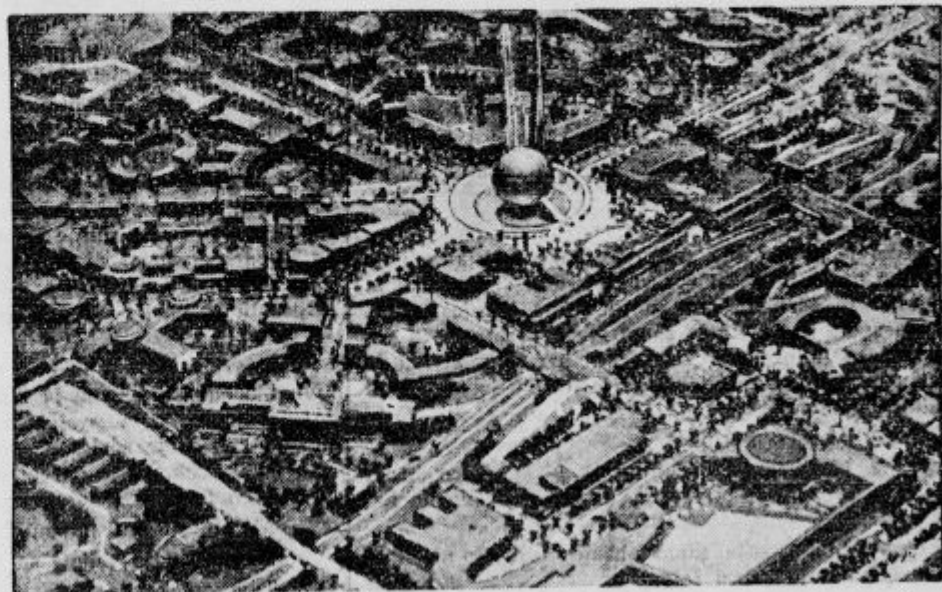
Angleška kraljica Elizabeta v dragocenem kožuhu pred vstopom v gledališče.

Najhitrejši konj Amerike je hkrati tudi najboljši skakalec v globino. S 30 m visokega stolpa se jezdecem požene v 7 m globok bazen.

Ameriški farmer je neko sicer divjo srno tako udomačil in navadil, da prihaja vsak dan ob določnih urah v njegovo hišo, kjer se po domače počeno najé, potem se pa zopet izgubi v gozdove med svoje divje tovarišice.

V leta 1939 bo v Newyorku velika svetovna razstava. Slika nam kaže načrt, kakšni bodo razstavni paviljoni.

PODOMOVINI

Za novo leto

Eno leto je spet zatonilo v večnosti. Leto, ko so naša srca trepetala v strahu, da se v svetu ne vname strašen vojni požar.

Bog sam ve, kaj nam prinese bodočnost. Bo li človeštvo slušalo stvarilni glas Kneza miru in opustilo grozotno medsebojno sovražstvo?

Mi smo si in si še bomo pač, kot vsako leto rožtili medseboj vsega najboljšega: zdrarja, zadovoljnosti in dolgega življenja.

Trdnega telesnega zdrarja si želimo, da bomo spet mogli krepko prijeti za plug in koso, za srp in motiko. Pa ker je duša več kot telo, si predvsem želimo v novem letu dušnega zdrarja: posvečujoče milosti božje, da bo božji blagoslov rosil na naše delo.

In zadovoljnosti si želimo; kolikor si je

človek pač more želeli tu na zemlji, ki je in ostane dolina solz. Da bi bili zadovoljni s pridelkom, s kupitjo, s svojim skromnim življenjem in da ne bi hlepeli po čim večjem razkošju! Zeleli pa si bomo predvsem tiste zadovoljnosti, ki je sredi srca, v naši mirni vesti. To je zaklad, ki ga ne odtehtajo kupi zlata.

Pa še tretjo novoletno željo si izrečemo drug drugemu. Želimo si dolgega življenja. Gotovo, človek, ki je zdrav in zadovoljen rad dolgo živi. In prav je tako! Drugim sladi življenje, sebi pripravlja z dobrimi deli lepšo krono za nebesa. In to slednje naj bo najpristržnejša naša novoletna želja: da po mirnem zemskem življenju dosežemo večno življenje!

Za naš tisk

(Dopis z dežele.)

Dve odliki sta vedno krasili naš narod: globoka in čuteča vernost, ter odločna in neomahljiva pripadnost materinemu jeziku. Tema vzvišenima krepostima se je zahvaliti, da je narod obstal kot mat očiščeni sredi tujih narodov, kljubujoč vsem nasiljem in viharjem in vsem tistim, ki so si pozeleli slovenske zemlje in krvi. Vsak tak naklep je bil odbit ob železni in neustrašeni volji našega rodu, ki je končno dosegel svobodo in se po svobodni volji združil z brati našega juga. Kot večni plamen sta živeli ti kreposti v naših dedih; v duh najhujših težav v vseh stoletjih ni bilo mogoče iztrgati iz naroda srčnega čustva in verne vdanosti do Boga in do te zemlje, na kateri živimo. To sta bili živi skali trdne volje

in to je bila tudi rešitev našega obstoja. Skozi stoletja je krščanska vera živela v nas in skozi vek je brstela naša materina beseda. Ta beseda je uspavala otroka v zibelki, ta beseda je dala moč trpečim in ponižanim in slovenska beseda je bila zadnja beseda umirajočim. Iz mater je prihajala na otroke, iz rodov v rodove in ustno izročilo je bilo dolgo časa edin spomenik naše narodne zgodovine. Ta jezik je bil tudi glasnik svobode, a tiskana beseda: knjiga in časopis pa je dal osnovo splošni ljudski izobrazbi in vzgoji ter je tudi postal temelj javnemu izpovedovanju k pripadnosti našega naroda.

Šele s tiskom se je začel razmah za ljudski prepoved. Knjiga in časopis sta bila v zadnjem

stoletju naša glavna vzgojiteljica in živi vir v borbi za svobodo zatiranega naroda in pa tudi klicar za boljše in lepšo bodočnost našega rodu. Knjige Mohorjeve družbe in časopis »Domoljub« sta postala ognjišče srčne, verske in umstvene izobrazbe preprostega ljudstva. Da je naš narod danes tako politično in umstveno izobražen, da je postal borben in odločen za svoje pravice pri soočanju njegove usode med narodi, je temu veliko pripomogla slovenska knjiga in slovenski časopis.

In danes in vedno je bil ravno »Domoljub« tisti tiskani borec, ki je skozi ves čas zatiranja klical in budil ljudi k upanju v boljše bodočnost in bil glasnik krščanskega kmečkega življenja. Tudi danes je ostal isti glasnik, ki čuva in bdi nad bednim in siromašnim kmetom in delavcem, mu je vodnik in zvest klicar za njegove pravice. »Domoljub« je zrcalo preprostega delavnega naroda in njegov najboljši svetovalec.

Tudi v bodoče bo ostal »Domoljub« javni glasnik, čuvar za pravico, branilec vere in učitelj slovenskemu narodu. Naj ne bo hiše, kjer bi ne bil doma naš časopis in naša zmaga, sijajna zmaga mora biti tudi zmaga našega časopisja. Zato ga podprite v tej borbi za svobodo, pravico in resnico in postanite »Domoljubov« naročnik. Zavednost in odločnost, moč in sila našega dela je tudi v tisku. Zato je ravno sedaj najboljši čas v delu za procvit in porast naših katoliških časopisov in za naš katoliški tisk!

Iz raznih krajev

Višnja gora. Preteklo leto je v marsikaterem pogledu izpolnilo naše nade in pričakovanja, večkrat pa je tudi z nemilo roko posegla usoda med nas; iztrgala nam je 24 duš. Beli dan pa jih je zagledalo samo 42. — Število katoliških časopisov se je nekaj dvignilo. »Slovenec« prihaja v 32. izvodih, »Slovenski dom« v 7., »Domoljub« v 181., »Bogoljub« v 80. izvodih. Če omenimo še knjige »Mohorjeve družbe«, na katere je naročenih 109 družin, vidimo, da smo lahko zadovoljni, upoštevajoč seveda — naše gnotne razmere.

Boštanj ob Savi. Naša zmaga 11. decembra pomeni prelom s preteklo svobodomiselnostjo, prelom s tistimi, ki so mislili, da ne sme nihče drugače misliti, kot bodo oni ukazovali. Zal je še vedno nekaj takih med nami, ki prodajo svoj glas za en gulaž ali pol litra vina. Pa je tudi še dokaj neodločnih, ki iz strahu pred zamero ne upajo pokazati prave barve. Može in fantje, koga pa se

Besede

(Povest)

Spisal N. Velikonja, ilustriral akad. slikar L. Sušnelj

Slike iz tromesečne kronike o naših krajih.

Preden je dospel k njemu, je pastir omahnil, strezal z ного v žudni omedlevici in grčal.

»Še to sitnost!« je dejal Grm, ko ga je našel nezvestnega za grmom. »Vstani, ali ne boš vstal«

Položil ga je vznak.

»E, da, moramo počakati!«

Sedel je kraj pastirja, ki je grčal in obračal oči, na ustne so se mu pehale pene.

»Moramo počakati!«

Sedel je na brežino. Slišal je, kako vozniki vpljejo nad njim na cesti. Težki vozovi so hrumeli pod hlodi in porajkji* so škripali, ker so jih tesno tiščale verige. Izza parapeta se je videla samo glava voznikom in volom, bič se je premikal, kakor bi šel sam. Zivina je odletavala pri ojesu in grušč se je drobil, kakor bi bil v mlinskih kamnih.

Kmet je sedel in čakal.

Potok, ki je šumel pod njim, se je moral po strugi že riti, in brežina je bila suha, da je resje šumelo kakor papir.

»Saj je bila že suša, samo takšne vročine še ni bilot« je dejal, ko si je brisal čelo.

* Kol, ki ga položiš pod verigo in zavrtiš, da se trami bolj stisnejo.

VII.

Kaj sta se menila Rezka in France.

Po dve, tri, največ štiri hiše so na Dolu in Otlici skupaj in tako naselje ima svoje ime. V sredi ravne je bilo Duplo. Župana Mlakarja posestvo je bilo od Duplja nekaj streljavev daleč v bregu; bliže je bil Polanc. Vidmar in Rupar sta pa imela hiše v naselju samem, očenaš, če nisi jecljal je bilo od prve do druge. Vmes je bila Peskova bajta, da je soseda ločila, a motila ni, če so se hotele ženske zbesediti.

Zdaj se že dolgo niso. Vidmarjeva sestra Neža je bila nekoliko naglušna, Ruparica pa se ni mogla kregati sama. Ali naj stoji sredi poti in robanti, pa naj ji Neža reče: »Tudi jaz mislim!« Neža lahko misli na vreme in veter. Če bi Ruparica rekla: »Ali si pri pameti!« »Tudi jaz mislim!« Neža misli na glas. S Peskovo se Ruparica vendar ni mogla, ker je bila sama posestnica, Peskova pa bajtarica. S Polančevko je bila prijateljica in botra. Da bi se z njo skregala, bi moralo biti že hudo.

Ruparjeva Rezka je bilo zlatolasa 18-letno dekle z živimi očmi. Marsikomu je bila všeč, tudi gozdar Siegl je gledal za njo. V svojem zelenem jopiču in hlačah-dokolenkah se je zdel lep. Prav tisti hip je Rezka zavila na vrtiček, ko je on šel od župana. Videl jo je na pragu, ko je hitel k tajniku.

»Ali ste slišala? Šupan vos povosil!« jo je ustavil.

»Kje, za božjo voljo!« se je ustrašila deklica.

»Tam pot reber. Cela mrtva!«

»In Mlakarjevi že kaj vedo?«

»Nobenega doma, vse v senut!«

RAZNO

Še zmerni grozodejstva v Španiji. Preden so rdeči miličniki bežali iz mesta Burriana ob Sredozemskem morju, so mesto popolnoma opustošili. Cerkve so razstrelili. Ustrelili so 300 meščanov, med njimi 28 karmeličanov. V času, ko so bili rdeči vladarji mesta Burriana, je bila vsa duhovščina pomorjena. Nekateri duhovniki, zlasti pater Vicente Usela, so umrli hude mučeniške smrti. Župana mesta in dvanaest občinskih svetnikov so odgnali na pokopališče, kjer so jih o streli ranili, nato polili z bencinom in še žive sezgali.

V San Paolu v Braziliji je v nekem kinu med predstavo nekdo zavpil »ogjenje« in povzročil grozno paniko. Ognja sicer ni bilo nikjer, pač pa je med stoli ležalo 30 otrok mrtvih ter je bilo poškodovanih nad 100 oseb. — Pri vseh panikah je vedno mnogo žrtev v gneči, zato je važno, da se ne izgubi glave in mirno in v redu prazni lokal. Otroci naj se že v šolah vežbajo o tem, odraslim naj se večkrat govori o takih, po neredu in strahu, povzročenih nezgodah in se jim priporoča mirno kri.

bojite? Ali se bojite groženj, ki jih nasprotniki še zdaj po volitvah trošijo okrog? Vemo, kako so pokazali svojo kulturo ob laboru 1. 1937, vemo, da so naše fante pred volitvami parkrat s kamenjem pozdravljali, vemo, da so na dan volitev grozili in grozijo še danes, da bodo v enem letu štirje naši mrtvi. Ne vemo pa, če se to strinja z načeli viteške organizacije, kateri pripadajo. Takih groženj se ne bojmo! Tudi med našimi političnimi nasprotniki so že pošteno možje, ki bodo znali brzdati razgrete duhove. Raznašalce nerazumnišnih govorov in raznih groženj pa naznanite oblastim, da prejmejo zasluženo plačilo.

Zalog pri Sv. Trojici. Založno so zapeli zvonovi pri Sv. Trojici in naznanili moravški dolini, da je za vedno zatisenil oči Franc Urhanja iz Zaloga. Kratica in huda bolezen mu je pretrgala nit življenja. Pri decembrskih volitvah je šel še zdrav na volišče in med prvimi oddal glas Slojadinovičevi listi. Njegovi duši večni pokoj, ostalim domačim pa naše iskreno sožalje.

Tržišče na Dolenskem. Takoj ob nastopu novega leta je morala zapustiti solzno dolino Juntezova mati iz Skovca, stara 75 let. Naj ji sveti večna luč! — Ob pogledu na statistiko življenja župljanov se vidi, da je naša župnija še ena izmed tistih, ki živi zdravo življenje. Rojstev je bilo 84, umrlo jih je 92. V zakonski stan je stopilo 20 parov in jim želimo vse srečo na poti življenja. — Društvena knjižnica posluša v cerkveni dvorani ob nedeljah pred in po liturgijah. Na razpolago je mnogo poučnih in zanimivih knjig. Proti malenkostni odškodnini si vsak lahko skrajša dolge zimске večere. — Pri zastopniku naših časopisov Ronaldu Gorencu iz Medvedjeka si lahko naročite nedeljskega »Slovenca«, dnevnega »Slovenca«, »Slovenski dom«, »Domoljubac« in druge liste. Vsaki bišil koristi dober časopis, saj pomaga staršem pri vzgoji, prinaša razvedrilo bralcu, ker nudi časopis dovolj novic in zanimivosti. — Prosvetno društvo bo imelo 15. januarja občni zbor, ki se ga vsi člani in članice gotovo udeležite. Vabljeni so vsi prijatelji prosvete.

Oselica v Poljanski dolini. Kakor morski valovi, ki butajo na skalnato obalo, tako so se zdaj pri volitvah razbile namušljene sile naših nasprotnikov. Odrezali smo se 11. decembra sijajno. Od novega poslanca pričakujemo, da bo za naš oddaljeni kraj storil čim več, ker imamo precej nujnih potreb.

Melika. Srečno in veselo novo leto vošči »Domoljub« vsem svojim naročnikom v meliški žup-

Tri nove postojanke

ZZD je tudi za božične praznike razvila živahno delavnost.

V Kamniku se je vršil na dan sv. Štefana ustanovni občni zbor podružnice ZZD tovarne »Titan«. To novo postojanko ZZD tvorijo sami bivši člani JSZ, ki so sprevideli, kakšno je pravo ozadje politike »krišćanskih socialistov«, katerih nekdanja trdnjava v kamniškem okraju predstavlja le še kup razvalin, iz katerih zbira ZZD pošeno krišćansko delavnost.

V Logatcu je ZZD postavila podružnico lesne industrije in paromilna trvdke »Maček« ter si s tem odprla pot na Notranjsko. Ustanovni sestanek je potekel v vidno zadovoljstvo logaških delavcev in je na njem poročal kot zastopnik centrale ZZD strokovni tajnik Franc Luzar, ki je za svoja izvajanja žel splošno odobravanje prisotnih.

V Žireh je istega dne prestopila podružnica

čevljarjskih pomočnikov JSZ v ZZD. Ker je centrala JSZ zvedela za sklep njene podružnice, je tja poslala svojega zastopnika, da na sam božič še reši, kar se rešiti da. Vendar je bil ves njegov trud zaman, kajti 26. decembra se je vseeno vršil ustanovni sestanek podružnice ZZD. Centrala ZZD je zastopal Albin Breznik, ki je zbranim delavcem podal sliko razvoja vseh strokovnih pokretov v Sloveniji in dokazal nujnost razpada predvsem JSZ in da bodo iste usode kmalu deležni tudi drugi strokovni pokreti, ker so le iz tujne uvožene sadike, katerim manjka močnost, da bi se ukoreninile med slovenskim delavstvom. Poudarjal je, da spadajo vsi ti pokreti v preteklost, bodočnost pa ima le ZZD, ker tvori člen slovenske katoške skupnosti. Njegova izvajanja so sprejeli žirski delavci z vibarunim aplavzom in nato takoj izvolili pripravljalni odbor podružnice ZZD.

niji. »Domoljub« vam tudi želi, da bi vam žreb naklenil mnogo dobitkov pri prihodnjem žrebanju. Hitro izvršite svojo dolžnost in poravnajte naročnino še ta mesec. Naročnino lahko plačate kar pri naših zastopnikih Bajuku Jožetu v Draščičih in Matkoviču Antonu v Lokovcah. Naročnino boste lahko poravnali v nedeljo, dne 8. januarja v dvorani Hranilnice in posojilnice ob priliki predavanja o tisku. Opozorjamo na predavanje, ki ga bo imel predavatelj iz Ljubljane. Skioptične slike vam bodo pokazale tiskarsko delo in tudi, kako se tiska »Domoljub« in drugi časopisi. Ob tej priliki se boste lahko naročili tudi na druge katoške časopise. Ne zamudite zanimivega predavanja! — Vinarska zadruga ima svoj redni občni zbor v nedeljo ob pol 8 v dvorani. K občnemu zboru so vabljeni vsi člani.

Kresnice. Ob veliki udeležbi faranov smo pokopali pretekli četrtek 24. letno Ivanko Zupančič iz Kresniških poljan. Zastoj je lekala zdravja v ljubljanski bolnišnici. Vsa prizadevanja zdravnikov ji niso mogla vrniti zdravja. Vrnila se je donov, da umrje v objemu svoje matere. Blag ji spomni, svojem naše sožalje! — Nastopilo je novo leto; naročniki »Domoljubac«, pobrigajte se, da pravočasno poravnate naročnino za »Domoljubac«. Saj imate s tem dvojno korist: imate svojo hišo zavarovano za 1000 din in tudi sreča vam lahko

nakloni eno izmed lepih nagrad. Saj smo tudi lanske leto dobili eno nagrado. — V volitivnem metežu smo se prav zadovoljivo postavili. — Slinavka je tudi strašila po okolici, a v našo občino pa ni zašla. — Zupna kronika izkazuje za preteklo leto 27 rojstev ter 14 mrtičev. V zakonski jarem pa je stopilo 15 parov. — Zima nam je prinesla brezposehnost, ker je ustavila Biroljičeva apnenica obrat in tudi žetevnica le odpušila sezonske delavce.

Bogojina v Prekmurju. Božične praznike smo obhajali zelo zadovoljno in veselo; cerkev je bila za praznike lepo okrašana. — V naši fari je bilo preteklo leto 48 rojstev, 27 dečkov in 21 deklic. Umrlo jih je 36, moških 14 in 22 žensk. V zakon je vstopilo 9 parov. Mnogo se jih je poročilo v Nemčiji in Franciji. Sv. obhajil je bilo 18.000. — Naši sezonski delavci so se vrnili iz Francije in Nemčije s precej dobrim zaslužkom. Nekateri so tudi tam ostali čez zimo. — Naše Prosvetno društvo sedaj v zimi precej dobro deluje. Na novega leta dan je uprizoril Fantovski odsek igro: »Vrnitev«. Dne 8. januarja bo v prosvetnem domu predavanje prof. Močana. — Seleksijsko društvo je naročilo tri brizgalne za sadno drevje, ki je zelo potrebna sadjarjem v našem kraju. — Čebelarji imajo svoj čebelarstvo podružnico, ki je velikega pomena sedaj v slabih letih. Mnogo čebelarjev bo

Grd obraz. Če ima kak novinec za ameriška armada posebno grd obraz, tudi ako je drugače popolnoma telesno razvit, ga ne sprejmejo v vojaško službo.

Konj in osel. Konj: »No, osel, zata mora biti posebn na čest, da stanuješ z menoj skupaj v hlevu!« — Osel: »Ne bodi domišljav! Konje bodo kmalu izpodrili avtomobil, oslov bo pa na svetu vedno dosti!«

Kitajski drobci. Ker zaradi sedanje vojne na Kitajskem med ljudstvom primanjkuje bakrenega denarja (drobiža), so začeli namesto njega delati okrogle sladkorčke, ki krožijo v prometu kot denar.

Največja mesta na svetu. London šteje 8,2 milj. prebivalcev, New York 6,9, Berlin 4,2, Pariz 4,9, Chicago 3,3, Osaka 2,4, Buenos Aires 2,1, Leningrad 2,1, Tokio 2, Moskva 2,2 milijonov prebivalcev. Le 10 mest na svetu ima nad dva milijona prebivalcev.

Uhogi maturantje! — V srednjem velku je bila na miyerzah v Španiji navada, da so morali visokošolci pri promociji za doktorje sami pripraviti vsem profesorjem okusno večerjo. Od vsakega maturanta je dobil vsak profesor po eno pečeno kokoš v dar.

Rezki je kljub žalostni novici šlo na smeh. Gozdar je rdel in stopical pred njo.

»Ali greste pomagati?«

»Hrem. Čakam ta gospod tajnik! Siher sem malo pri vas?« se je smehljaj.

»Za... pa ne!« se je zasmejala deklet ter pokazalo vrsto belih zob. »Če pomagate rezati solato, bova prej!«

»Potem ne pomahati!«

»Zakaj?« se je smejala deklet.

»Več časa resati solat, raj biti pri vas. Reska fest punca! Meni tistega rožal!«

»In potem se vam kaj zgodi. Tam gre in vas bo z očmi!«

Po poti je prižvižgal Vidmarjev France. Koso je imel na rami in oselnik v rokah. Trdo je hreščal pesek pod njegovimi nogami. Ko je uzrl Siegla, je za hip postal in pobliskal z očmi, da se je gozdar zmedel in v zadregi hitel:

»Toper tan, Franc, toper tan! Pritite, Reska bo dala rož!«

»Ne vem!« je France grdo pobliskal z očmi.

»Osata!« se je naglo vmešala Rezka.

»To je topro, to je topro! Jutri, jutri! Danes nič časa!« se je muzal Siegl, ki ni razumel besede. »Zdaj po šupan, šupan cela mrtva!«

»Slišal sem! Grem pomagati!« je dejal France.

»Pojtime, pojtime!« je dejal Siegl. »E, gospod Brus, gospod tajnik, jas šla s njim! Čakajte, Spohom, Reska, spohom, Franc!« je hitel gozdar za Brusom, ki je drobil po cesti.

France je hip gledal za njim, nato jezno in ljubosumno vprašal:

»Kaj je spet hotel od tebe?«

»Kaj pa naj hoče? Rožo je hotel, pa si prej prišle!«

»Za teboj lazi!«

»Moj Bog, za menoj lazi? Kaj se to pravi: za menoj lazi! Klicala ga nisem! Smejati se mu pa vendar smem. Ali ni čisto zabaven fant?«

»Le naj bo zabaven! Toda jaz bom enkrat iztepel njegovo zabavnost. Že zadnjič je hotel plesati samo s teboj, da nisem mogel zraven! Čez zid bi ga bil treščil!«

»Ti njega čez zid, potem boš pa sedel! Ali je tega treba! Kako si vročekrven!«

»Vročekrven, vročekrven! Tega ne morem prenašati, da bi ta s svojimi golimi koleni pritiskal za teboj! Kaj ima on opraviti med dekletji? Če ga najdem kje na samem, se mu gotovo ne bom ognil!«

»Pameten bodi, pravim! Kaj je to, če govori z dekletji? Puško ima! Svojo službo ima in ne slabe službe, in marsikomu lahko škodit!«

»Službo, seveda službo! Toda to službo ima v gozdu in ne med dekletji!«

»O, marsikatera bi ga vzela!«

»In ti tudi!« je bruhnilo iz njega. »Da, takšne ste. Hospotična vam reče in nasmeje se vam in sladkorčkov vam ponudi, pa drvite za prvim prihajajočem, ki se pokaže. Nobena ne vpraša, ne odkod, ne kdo, ne kako bo živela. Goša kolena in zelen jopič, pa je vsaka vsa iz sebe in obsedena. In žene svojo: puško ima, službo ima in pokojnino ima in nemško zna in gospod je in gospa mi bodo rekli!«

»Tak nehaj vendar!«

»Stavim, da ti je že ponujal oklice in bogve kaj!« se je gnal.

»In kaj bi bilo, če bi jih? Čisto postaven fant je,« je rekla, »in službo ima; ženo lahko preživit!«

moralo priskočiti na pomoč svojim ljubljankam a sladkorjem. — Naši kmetovalci so se v zadnjih letih zelo oprijeli umnega poljedelstva, posebno se zanimajo za sadjarstvo. Primanjkuje nam še sadjarske podružnice. — Veliko škode je naredila v našem Premurju silnava in parkljevka. V naši občini smo prizadeli s tem, da ne moremo na sejmu živine prodati. — V naši fari smo zelo na dobrem z našimi listi; najbolj so udomačene »Novine« in »M. list«, »Domoljub«, »Slovenec«, »Slov. dom« in »Slov. gospodar«. Za nasprotno časopise so prav malo zanimamo.

Predgrad ob Kolpi. Letos smo našo cerkev sv. Sebastjana temeljito prenovili znotraj in zunaj. Pokrili smo stolp in vse lepo pobelili. Napravili smo dvajset klopi za moške in ženske, obhajilno mizo in tudi križev pot. Podružnična cerkev je sedaj opremljena kakor farna cerkev. Za lepo opremo so se potrudili Predgrajci in Jelenci. Prišla pa je pomoč tudi iz Amerike. Naša predgrajska cerkev je dolga 29 m in 13 m široka. Je brez stebrov. Vas Predgrad je največja v okraju. Ima 130 hišnih števil in z Jelenjo vasio šteje 600 duš. Predgrajski in jelenci možje so dobri verniki. V obeh vaseh je dobil pri zadnjih volitvah dr. Korošec nad 95 odstotkov glasov. — Prizadeti prebivalci prav lepo prosimo cerkveno oblast, da nam omogoči v naši podružnični cerkvi redno službo božjo.

Št. Rupert na Dolenjskem. Po štiri in pol letnem delovanju v naši županiji se je te dni poslovil od nas in odšel za župnika v Smihel pri Novem mestu kaplan Anton Bergant. Prosvetno društvo s svojimi odseki in krožki, mu je priredilo v torek zvečer v »Domu« priazno odhodičo. — Gospod Tone! Kakor ste si s svojim kristalno čistim zmačanjem in zglednim življenjem, ter neumorno delavostjo pridobili srca naša, posebno naše mladine, kateri ste pokazali toliko skrb in razumevanja, tako upamo, boste pridobili tudi srca vaših novih faranov Smihelčanov. Za vse vaše delo pri nas priručni: Bog plačaji! Na vašem novem mestu v Smihelu naj vas spremlja Bog, ki naj vas bogato blagoslovi! Bog živ!

Brdo pri Lukovici. Dramatični odsek Katoliškega prosvetnega društva bo ponovil za praznik sv. Treh kraljev popoldne ob 3 v društveni dvorani igro »Črna žena« v 5 slikah. Pridite pogledati!

Iz celjskega okraja. Ena glavnih panog kmeta v celjskem okraju je živinoreja. Vendar, kljub temu, da imamo dobrega odjemalca v celjskem trgu, je cena mesu kot mleku prav nizka. Zlasti mleku. Ko so lani leto skoraj povsod dvignili cene mleku, je v na-

Ob novem letu

Mrak po zemlji sence riše,
zima tke mrtvaški prt;
spet nevidna roka piše
tu življenja, tamkaj smrt

Temu srečo in veselje,
drugim žalost in gorje;
strte nade, prazne želje,
vmes tolažbo za srce.

Temne padajo zavese
kakor senca pred oči.
Ni nam znano, kaj prinese
čas, ki jadrno beži.

Dobro a hudim se bojuje,
mesta ruši časa boj;
Človek tarna in vzdihuje,
dokler strn ne leže v grob.

Večnost, kie so tvoje meje?
Vera je življenja luč;
upaj krepki, ljubezen greje —
tukaj je do sreče ključ.

Limbarski.

sem okraju ostalo pri starem Zganil se ni nihče. Imamo sicer dosti raznih kmečkih organizacij, a doslej se še ni nič storilo za skupen nastop. Slej ko prej bo morala to vprašanje vzeti v roke Kmečka zveza. Kaj se to pravi: na celjskem trgu je sedaj v zimskem času mleko po 250 din, kmet ga pa prodaja eno uro od mesta po 1 din liter. Kako naj se potem gospodarji? In delovna moč je tu v bližini mesta še enkrat dražja.

Trnovlje pri Celju. Cesta Trnovlje-Arcelin, ki se gradi je nekaterim nasprotnikom trn v peti. Pravijo celo, da ni potrebna, da bi se naj gradila po drugi strani itd. Vemo, da jih boli, ker se ravno pod sedanjo vlado toliko gradi. Seveda, ko bo pa cesta gotova, io bodo ravno ti godrnjavci najboljši rabili.

Studenc pri Sevnici. Pred božičnimi prazniki je doživela naša rečna mladina vesel dan. Bilo je obdarovanih zelo veliko otrok. Da smo mogli veliko otrok obdarovati, se moramo zahvaliti posebno naslednjim tvrdkam: Tovarna Hutter iz Maribora nam je poslala veliko blaga, banovine in občina sta prispevali v denariu in blagu. Bata iz Borovega nam je pa poslala čevlje za otroke. Vsem darovalcem priručna hvala.

Krščanska ženska zveza iz Ljubljane bo priredila za naša dekleta gospodinjiski tečaj, ki bo trajal več tednov. Pričakujemo, da se bodo dekleta rada udeleževala tečaja. Le korajžito dekleta, saj gre za vaš napredek. Ker se bliža novo leto, bo treba obnoviti naročnino za naše časopise. Prosimo vas, da te nadalje ostanete zvesti naročniki katoliškega časopisa. Poleg »Domoljuba« vam priporočamo dnevni »Slovenski dom«, ki velja na mesec samo 12 din. Vse časopise lahko naročite pri našem zastopniku na Studencu. Pri njem lahko naročate tudi vse druge stvari glede časopisov. Opozarjamo naročnike in tudi tiste, ki se mielite naročiti, da ste v primeru požara zavarovani za 1000 din. Saj sami veste, kolikokrat je v naši fari v preteklem letu gorelo. Končno ne zamudite lepe prilike, ki jo vam nudi »Domoljub«, v novem letu. Razpisanih je nad 300 lepših nagrad. Sreča te išče, um ti je dan, našel jo boš, če nisi zaspan. Pred božičnimi prazniki je v graščini Sunpolci zagorela težko pričakovana električna luč. Stroške napeljava je nosila graščina sama. Torej v občini je že, kdaj jo bomo imeli na Studencu. Vsem naročnikom in bralcem »Domoljuba« želi srečno novo leto studentki zastopnik.

Sava pri Litiji. Dramatski odsek bo na praznik sv. Treh kraljev uprizoril ob 3 popoldne vojno dramo »A ničeta nis«. Prijatelji prosvete, ki jim je v spominu svetovna vojna, in ostali lepo vabljeni. — Na sveti večer je odšla v večnost gospa Marija Reich iz Spodnjega Loga, v starosti 92 let. Bila je vedno zvesta bralka naših časopisov. Bog ji daj večni pokoj, preostali nam so žalje. — Bliža se novo leto in z ním tudi čas naročanja časopisov. V naši fari je še dovolj družin, ki zapirajo vrata katoliškim časopisom. Zavedamo se, da v katoliško družino spada le katoliški časopis in ne drugi.

Cemšenik. Umrli je po kratki bolezni v 84 letu starosti Ivana Uran, mati desetih že doraslih otrok. Bila je zelo skromna in nesebična žena, ki je v pomanjkanju in trpljenju lepo skrbela za svoje otroke. Bila je vdova 31 let in je med tistimi slovenskimi materami, o katerih gre glas, da ne zve levica, kar je dala desnica.

Gora nad Sotražico. Volitve so tudi pri nas minule v najboljšem razpoloženju. Naša podobčina je majhna, pa vendar niso naši nasprotniki še nikdar tako sramotno pogoreli kakor sedaj. Od vseh vetrov značena opozicija je dobila samo 8 glasov. JRZ pa 60. Našega poslanca Riglerja prosimo, naj nam gre kolikor mogoče na roko, saj je kmečkih staršev sin in dobro pozna naše težnje in razmere. Posebno prosimo, naj nam pomaga pri oblasteh, da

Rezka je trgala plevele ob poti ter ga jezno metala čez ograjo. Zelišča so padala po kamnih, da je suha zemlja pršela od njih korenin.

»Toda ti mi ne boš postajala z njim!« je trdo odkosil France šop trave ob poti. »S tem prihajačem!«

»Vidiš ga! Kdo mi bo brani? Nisem še nikogar ženal in če bom hotela s kom govoriti, mi ne bo nihče prepovedal! Da, nihče. Nisem tvoja in nisem še nikogar ženal!«

Rezko je grelo, da je bila vsa zaripla v obraz. Kakor nevede in v jezi je odlomila rdečo vrtnico ter se igrala z njo.

»No, če pa je tako, jaz tudi nisem še nikomur mož. Povsod lahko še potrkam in povsod se mi še odpre. Zame ni nikjer trnja na oknu!«

Ves užaljen je brskal s koso v kup kamenja ter ga metal na konici čez pot.

»No, zdaj si povedal resnico! Vidiš, to sem hotela slišati. O, saj vse vem! Polančevi Polonci si trkal na okno; tam je bilo trnje. Se hvalila se je, da, hvalila, da ti ni hotela odpreti. Vidiš, to vse vem! O, kar tja še pojdi in ne obregaj se vame, če s kom govorim!« Jezno je stisnila vrtnico in jo cefrala, da je letelo na vse strani. »Toda, pri meni, pri meni ne postajaj več, midva sva opravila, da, midva sva opravila!«

Pritisnila je predpasnik na oči ter se obrnila v stran.

France je stal ves zmeden ob plotu ter si ni vedel razložiti. Preložil je koso v drugo roko ter se naslonil na ograjo.

»Toda, Rezka! Polonci pa ne?«

»Lagala se nisi!«

»Nisi razumel! Poslušaj!«

7

»Nič, povedala sem ti! Le lazi okoli drugih, le! Samo midva sva opravila!«

»O, ti Resa, resalati Hospotična Resa!« je oponesel in je ves kipel. »Hospotična Resa! Če ti je že zmešal glavo, naj me vrag!«

Tako je stisnil pesti, da so mu členki zapokali.

»Se to povrh! Zdej še kolneš in mene zmerjaš in — drugo si poišči! Kar poišči si jo! Če se pusti Polančeva, pa jo zmerjaj, mene pa ne boš in klel tudi ne boš!«

Obrnila mu je hrbet, stala je tik pred njim in si brisala solze.

France je stegnil roko, da bi jo prijel za ramo. Toda Rezka se je otresla in umaknila.

»Kar pusti me! Vidiš, tam je Polančeva, tja pojdi!« V Francetu je vse divjalo.

Vrgel je koso na ramo in dejal:

»Pravi! Pojdem, kamor hočem!«

Zažvižgal je prisiljeno, brcnil cunjo, ki je ležala na poti in šel. Z jezo je obesil koso na stari bezeg pred domačo hišo, da je odletel šop listja na tla.

Rezka je strme in osupla gledala za njim. Roke so ji trepetale in vsa zmedena je menčala pelinovo vejico med prsti.

»Pa je res šel, trma trmasta!«

V oči so ji pritisnile solze; sklonila se je nad gredo in ni razločila pred seboj nobene rastline. Grenki pelin ji je trpko udarjal v nos.

France se je pripravljal, da bi ubral kar počez, ker se ne bi rad srečal z gozdarjem. Bil je že pri njivi, ko je zagledal moža na klancu.

Posebne vrste rož. V Braziliji raste posebne vrste rož, magnolija, ki sleherni dan ob gotovem času odpre svoj cvet in ga tako tudi ob gotovem času zaklopi. Zaradi tega jo uporabljajo tamkajšnji domačini namesto ure.

Vsak parnik, ki nasede med vožnjo čez Sueški prekop, da ne more naprej, morajo tekom 48 ur razstreliti, da se dela ovire drugim parnikom.

Namesto pred oltar - v smrt. V angleškem mestu Cardingansu se je te dni odigrala strašna žalost. 24-letnega ženina je usmrtila njegova lastna mati uro pred poroko. Materi je bilo znano, da je sin neozdravljivo bolan, pa ga je zato usmrtila. Nato se je ustrelila še sama in se zadela ravno v srce. Nevesta se je ravno oblačila za poroko, ko so ji sporočili strašno vest. Ko se je prepričala, da je njena ženin res mrtev, se je zastrupila. In tako so ležala namesto svatovanja 3 trupla na mrtvaškem odru.

Pozdravljen, Habe — dolgo se ne bomo videli, v Afriko grem na lov nad leve.

se bo po zaslugah bivšega poslanca Škulja začeti vodovod na Gori letos dodelal.

Slovenjgradec. Zdravstveni dom in Protituberkulozni dispanzer v Slovenjem Gradcu začneta s svojim delovanjem v ponedeljek, 2. januarja 1939 in to po sledečem razporedu: 1. Zdravstveni dom — šef dr. Maks Pohar, ima uradne ure: a) za žolsko polikliniko vsak torek in četrtek od 11—12; b) za otroški dispanzer vsak torek od 15—16 in vsako sredo od 11—12; c) za posvetovalnico za matere vsako sredo od 15—16. 2. Protituberkulozni dispanzer — šef dr. Lejze Simoniti, ima uradne ure vsak ponedeljek in petek od 3—5 popoldne.

Mekinje. Umril je 53 letni Janez Fajdiga, p. d. Jurjevec. Celih 33 let ga je mrtvoudnost — posledica prehlajenja v mladosti — priklepala na bolniško posteljo, tako da je bila smrt zanj dobrodošla rešiteljica. N. p. v m.!

Smartno pri Slovenjgradu. Srečno novo leto voščim vsem novim in stariim zvestim naročnikom »Domoljubca« z željo, da mu ostanete naklonjeni tudi v prihodnje. Želeti bi bilo tudi pri nas, da mesto časopisov, ki zlasti na mladino ne vplivajo dobro — v naši lepi fari jih je še vedno precej — izberete raje naš »Domoljubca«. Zrcalo hiše je glasilo, ki v njo prihaja, zato stran s slabim, da ne umazamo slovesa dobre krščanske hiše! — Stalni »Domoljubci« naročniki je v naši fari sedaj čez 20, kar je seveda premalo. Naše geslo: »V vsako hišo katoliški časopis, naj ne ostane samo kritična!« »Domoljubca« zna utešiti našo radovednost, skrbi za pouk, razvedrilo in zabavo. Naročite ga tudi vsi ostali dobromisleči Šmarčani, ki doslej niste imeli časopisa v hiši! Nova naročila ter oglase in reklamacije za »Slovenec«, »Slov. dom«, »Domoljubca« in »Slov. gospodarja« prejema zastopnica Špegel Marija, Smartno št. 55.

Boštanj ob Savi. Fantovski odsek in dekliški krožek pridno delujeta. Tudi knjižnica je lepo urejena. V minulem letu smo privedli razen iz leta v Ljubljano še tri farne izlete z godbo. Ti izleti so nam pokazali lepote domače fare in nas bolj tesno povezali v skupnem delu za raznih naših katoliških načel. — Naš dramski odsek pa prireja v zimskih mesecih različne igre in akademije. Lansko leto smo še sicer bolj poskušali, letos pa gre že zares. Salezijanec g. Imperl Jože iz Ljubljane nam je lepo poslikal oder in za Vse svete smo že igrali Jalenove »Grobovec«. Na prvo adventno nedeljo pa smo videli na našem odru znano igro: »Mlinar in njegova hči«.

Hotedrščica. Zaradi neprevidnega ravnjanja z orožjem je bil dne 28. decembra smrtno zadet

Voščilo

Vsepoved po širnem svetu naj odseva v novem letu ziata zarja — ljubi mir. Naj zavladala blagostanje, kjer grozi še razdejjanje in razbija moč ovir.

Na slovenske domačije naj božična zvezda aije kot nekoč na Bellehem. Božji dih naj jih ogreva, glasno naj se razodeva: »Čast Bogu in mir ljudem!«

Na življenja trdi cesti žalost, trud, skrbi, bolesti premaguje naj pogum. Kadar bo trpljenja kupa polna žalča in obupa, gospodari naj razum.

Limbarski.

Jakob Habjan iz Hotedrščice. Nesreča se je zgodila takole: Omenjenega dne so šli iz Logatca proti Hotedrščici Nagode Karol, posestnik iz Hotedrščice, Jakob Habjan in Vinko Petrovčič iz Ravnika. Na stezi iz Logatca proti Ravniku je Nagode ustrelil enkrat s samokresom v zrak, istotako je mislil ustreliti še enkrat, a ker je bila steza zmrla, mu je spodrsnilo in je zadel Habjana, ki je šel p. d. njim skozi hrbet naravnost v srce. Bil je tudi mrtev. Z Nagodetom, ki je bil dober in miren človek in ker ni nesreče zakrivil iz hudobije, sočustvuje vsa fara, enako tudi z družino Habjanovo, ki je izgubila skrbnega gospodarja. Oboje naj tolaži Bog, rajnemu pa naj bo milostljiv sodnik.

Rob-Uzmanj. Ko je v noči dne 16. decembra 1938 nastal v tuk. vasi požar in uničil trem posestnikom gospodarska poslopja in seno, so nam v neposredni bližini stoječe hiše ostale nepoškodovane. Zato se moram zahvaliti veliki požirovnosti prebivalcev iz sosečnih vasi in tuk. gasilec, ko so v mrzli noči hiteli na pomoč in pomagali pri gašenju. Podpisani izrekam tem potom najlepšo zahvalo in Bog plačaj vsem, ki so prihiteli na pomoč in onim, ki so mi darovali sena. — Usnik Janez.

Svenca pri Voljaku. Otolčno so zapeli zvonovi in zaznali vest, da je po dolgoletni mučni bolezni

v 68. letu starosti v Gospodu zaspala Ravnak Marija, p. d. Vivodova mama, bivša posestnica v Ivenici. Na njeni zadnji poti so jo spremljali sosedje, znanci in prijatelji ravno na praznik Gospodovega rojstva. Bila je tiha in skromna žena. S svojimi deli se ni nikdar hvalila pred svetom. Marljivo ko čebelica se je trudila za duševni in telesni blagor svojih dragih. Vezni nasprotnega tiska v njeni hiši niso marali. »Domoljub« in »Slov. gospodar« so naročali in čitali. Naj ji sveti večna luč.

Sava pri Litiji. Dne 6. jan. vprizori Prosvetno društvo zanimivo igro iz vojnih časov »Njega ni«. Začetek ob pol 3 popoldne. Ponovi se igra v nedeljo, 8. januarja, takoj po deseti vsi maši. Vabimo domače in tuje k obilni udeležbi. Na sv. večer je umrla v starosti 84 let gospa Marija Reich, nadučiteljica vdova N. v m. p. — Na praznik sv. Stefana je imela šolska mladina božičnico z zanimivimi prizori, ki so jih otroci in pastiri izborno izvajali. Konec predstave so bili otroci obdarovani s pivcem in obleko. Starši izrekajo zahvalo gđ. šolski upravitelji, ki se je tako zelo trudila za božičnico.

St. Janž na Dol. Zadovoljiv pogled na preteklo leto nas vzpodbuja k novemu delu na političnem, prosvetnem in gospodarskem polju. Silajna volivna zmaga v naši občini dokazuje, da so naše vrste močne in bodo tudi v bodoče sposobne izvesti načrte, ki jih narekuje čas. Naša društva, Fantovski odsek in Dekliški krožek, se ponašajo z agilnim članstvom in večstranskim društvenim udeleževanjem. Fantje pri novo ustanovljeni Mladinski kmečki zvezi so krepko prišli. — Kmečko nadaljevalno šolo obiskuje redno 28 fantov. Mladina, ponos naš in nada, je na pravi poti. — »Domoljub« bo pridobil spet nekaj novih naročnikov; saj uvidi vsak, da je skozi vse leto nenadomestljiv svetovalec in vodnik, v nesreči pa dobrodošeli pomočnik.

Habsterdieh — Francija. Danes se oglašamo tudi iz daljne Francije — kolonije Habsterdieh. Tukaj je precej Slovencev, ki se v družini dobro gibljejo. Da ne boste mislili, dragi rojaki, da kar spimo, vam povem na kratko, kako smo praznovali božič. Zbrani v prostorni dvorani smo napelo poslušali lepe domače pesmi, ki jih je zapelo pevsko društvo »Gorenjski slavček« s sodelovanjem slov. kolesarskega društva »Prosta pot«. Tudi mladina je nastopila v nekaterih prizorčki pod vodstvom izseljenskega učitelja Jankoviča. Ni še dolgo tukaj, pa vendar je mladino zelo lepo naučil. Zapeli so otroci tudi staro, a vendar nad

Gospod Vo'odijovski

Zato se pa v Minsku ni ustavil. Ko se je pripeljal na trg, je zagledal tako imeniten in lep dvor, kakor ga doslej po poti še ni srečal: dvorjani v gizdavi barvi, samo pol polka pehote, ker se na konvokacijo ni prihajalo v orožju, toda tako lične, da tudi švedski kralj ni imel ličneje telesne straže; polno pozlačenih voz z zavesami in preprogami, da so z njimi objal: krčme po poti, voz z jedilno opremo in zalognami živeža; pri tem pa skoraj vse služabništvo tujerodno, tako da se je malokdo v tej gneči oglašal v razumljivem jeziku.

Gospod Zagloba je slednjič opazil nekega dvorjana, ki je bil po poljsko obleden; ukazal je torej ustaviti in prepričan, da se dobro napase, je že stegnil eno nogo iz voza, obenem pa je vprašal:

»Cigav pa je ta zlikani dvor, da še kralj bolj zlikanega ne more imeti?«

»Cigav neki,« je odgovoril dvorjan, »če ne našega gospoda, kneza nadkionarja litevskega?«

»Koga?« je ponovil Zagloba.

»Ali si, gospod, gluhi? Kneza Boguslava Radzivila, ki gre na konvokacijo, po elekiji pa, če Bog da, postane elektor.«

Zagloba je naglo potegnil nogo v voz.

»Vozite je kriknil vozniku »Tu ni nič za nas!«

»Veliki Bog!« je govoril, »nedoumljive so Tvoje sodbe in če strela ne trešči v tega izdajalca, imaš gotovo pri tem kakšne skrite namene, ki jih s svojim razumom ne moremo doumeti, čeprav bi se, po človeško sodeč, za takega ničemnika spodobila poštna palica; toda, kakor je videti, se gode v tej preslavni ljudovradi neverjetne reči, če podobnih izdajalcev brez časti in vesti ne samo doleti kazen, ampak se celo varno in mogočno sprehajajo, da, še državljanske poste izvršujejo.

Saj nas mora biti konec, zakaj, kje na vsem svetu bi se moglo v kakšni drugi državi zgoditi kaj takega? Dober je bil kralj Ivaones Casimirus, toda preveč je odpustil in največje falote razvajal, da se jim ni bilo bati kazni in nevarnosti. Vendar ni to samo njegova krivda. Videti je, da je tudi v narodu popolnoma izginila državljanska vest in občutljivost za krepost. Fej, fej te bodi! On pa poslanec! V njegove brezčasne roke pokladajo državljani neokrnienost in varnost domovine, v iste roke, s katerimi jo je razdiral in koval v švedske verige! Saj ga še za kralja zaslabijo... A kaj! Vse je, kakor se vidi, v takem narodu mogoče. On pa poslanec! Za Boga! Saj govori pravo izrečno, da tisti ne more biti poslanec, kdor v tujih deželah službuje in vendar je on pri svojem ušivem ujeu v knežji Prusiji generalni gubernator! Aha, le počakaj, imama te! Kaj pa volivni pregledi poslancev? Če ne pojdem tja in te zadeve, četudi sem samo razsodnik, ne premešam, naj se takoj tu spremenim v ovna in moj voznik v mesarja. Našli se bodo vendar med poslanci, ki me bodo podpirali. Ne vem, če ti, po svetim, izdajalec, ker si tak potentat, in če te bom mogel izriniti iz poslanstva, a da ti to za elekijo ne bo koristilo — je gotovo! In revček Mihael, mora name počakati, ker to bo dejanje pro publico bono.«

Tako je razmišljal gospod Zagloba in si obljubljal, da bo pridno zasledoval to zadevo pregledov in da bo privatno zanjo pridobival poslanca. Zaradi tega je tudi pospešil svoje potovanje od Minska do Varšave, boječ se, da zamudi otvoritev konvokacije.

Dospel pa je vendar zadosti zgodaj. Poslanec in drugega ljudstva se je toliko sešlo, da eploh ni bilo mogoče priti pod streho ne v Varšavi sami, ne v Pragi, še celo za mestom ne; težko je bilo zaprositi koga za prenočišče, ker so v eni sobi stanovali po trije in štirje. Prvo noč je prebil gospod Zagloba v trgovini Fukiera in

jo je še zadosti dobro prebil; naslednjega dne pa, ko se je na svojem vozu streznil, sam ni prav vedel, kaj naj stori.

»O Bog, o Bog!« je govoril slabe volje in se razgledoval po Krakovskem predmestu, skozi katero se je ravno vozil, »tu so Bernardinci, a tam razvalina palače Kazanovskih! Nehvaležno mesto! Z lastno krvjo in trdom sem ga moral trgati sovražniku iz rok, a zdaj ne privoščim kofička sivi sivi glavi!«

Seveda mesto sploh ni odreklo kofička sivi glavi, le imelo ga ni. Zato pa je čula nad gospodom Zagloba srečna zvezda, zakaj komaj je prispel do palače Koniepskih, ko je neki glas od strani zaklical vozniku:

»Stoj!«

Služabnik je zadržal konje; v tem se je neznan slabič približal z razjasnjenim obličjem vozu in vzkliknil:

Gospod Zagloba! Ali me ne poznaš gospod?«

Zagloba je zagledal pred seboj moža, nekaj čez trideset let starega, z riso čepico in peresem na glavi — nezmotljivo znamenje vojne službe — obledenega v rdeč župan (telovnik) in temnoredi kontuš (suknjič), prepasan s pozlačenim pasom. Neznaneč obraz je bil nenavadno lep. Imel je blede polt, ki so mu jo bile vihrne v polju nekoliko porjavile, oči modre, polne nekake otožnosti in zamišljenosti, poteze v obrazu neobičajno pravilne, za moža skoraj prelepe; razen poljskega kroja je nosil dolge lase in brado po tuje prištrieno. Ko je obstal pri vozu je široko razprostril roke, gospod Zagloba pa, čeprav se ga ni mogel takoj spomniti, se je sklonil iz voza in ga objel okoli vratu.

»Oprost, gospod, toda ne morem se te še spomniti...«

»Haaling — Ketting!«

»Za Boga! Obraz se mi je zdel znan, toda krog je gospoda popolnoma spremenil, ker sem te prej

šprensstvu svatov in Marijine družbe v cerkev. Govoru g. kanonika Šeska je sledila nova sv. maša, pri kateri so brusniški peveci krasno prepevali. Naša velika župna cerkev golovo še ni videla toliko ljudi. Golovo so se veselili tega dne tudi že umrli starši g. novomašnika in njegov brat Leopold, ki deluje kot brat Družbe Jezusove v indijski Kalkuti. Vsa čast našim brusniškim fantom, ki so postavljali mlaje v najhujšem mrazu in snegu, čast našim dekletom iz Brusnic, Dolnjega in Gornjega Suhadola in od drugod, ki so spletle na stotine metrov vencev, in vsem, ki so pripomogli, da je ta slovesnost tako lepo uspela. G. novomašniku pa želimo, da bi on, ki je bil od 12 otrok izbran za mašnika, deloval pri reševanju duš še mnogo, mnogo let.

Iz šoštanjskega sodnega okraja. Volitve so izpadle sijajno za našega kandidata I. Tenerachuha. Vse priznanje gre Novaku Marku, tajniku krajevne JRZ za Šoštanj, da je tako sijajno organiziral agitacijsko pisarno. Vsi navdušenja pa je zajel občinstvo, ko je zvečer ob 6 izvedelo za izid glasovanja. Fantje so začeli prepevati domoljubne pesmi pred voliščem in vzklikati novoizvoljenemu poslancu. V mestu je imel kratek govor Mele Ivan, okrajni podpredsednik JRZ za slovenjegraški okraj. Zahvalil se je volivcem, da so oddali glasove za JRZ in s tem pokazali, koga v resnici smatrajo za svojega voditelja — namreč dr. Koroseca.

Iz naših društev

i Reteče pri Škofji Loki. V nedeljo 8. januarja bo popoldne ob 3 v Društvenem domu redni letni občni zbor Kat. prosvet. društva. Dolžnost članov je, da se občnega zbora gotovo udeležijo, vabljeni pa so tudi drugi prijatelji naše prosvete. Po občnem zboru bo imel zanimivo predavanje sodnik Alojzij Rant o pravnih. Dvorana bo zakurjena.

i Smihel nad Mozirjem. Prosvetno društvo bo imelo 6. januarja po sv. maši v šoli redni občni zbor. Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora udeležijo da bo videl uspeh, ki ga je društvo doseglo v minulem letu.

i Slovenske žene in dekleta »Vigred« je vaša list izhaja mesečno. Letna naročnina 25 dn. Naroča se pri upravi »Vigred«, Ljubljana, Masarykova c. 12.
i Cerklje pri Kranju. Prosvetno društvo bo uprizorilo v nedeljo, 8. januarja, popoldne ob pol 4 v Ljudskem domu Finžgarjevo igr »Veriga«. Pridite pogledat!

Tu je gospod Zagloba zardel od jeze, da so se mu oči izbuljile.

»Nisi si, ta lopov je poslanec?«
»Kdo?« je vprašal začudeno Kelling, čigar misel je bila še pri Olenki.

»Boguslav Radzivil! Toda pregledi, kaj pa pregledi? Poslušaj! Ti si poslanec, ti lahko to materijo premešaš, jaz pa ti še z galerije zatulin v spremstvo, ne boj se! Pravo stoji za nami, in če bi hoteli pravo poznati, se lahko napravi med razsodniki tako čeden hrupček, da bi se ne končalo brez krvi.«

»Ne delaj tega, gospod, pri usmiljenju božjem! Materijo je predložim, ker je prav tako, a Bog varuj povzročiti zmešnjave v zboru.«

»Stopim tudi do Hrapovičkega, čeprav je to topla voda, kar je škoda, ker zavisi od njega kol bodočega maršala zelo mnogo. Naševam tudi Pace. Vsa vse njegove praktike (zvišuje) spravimo v javnost. Saj sem slišal po poti, da se misli ta lopov potegovati za krono!«

»Bi pa že moral narod skrajno propasti in bi ne bil več vreden življenja, če naj bi taki postali kralji,« je odvrnil Kelling. »Zdaj pa se odpočij, gospod, pozneje počeva katerikoli dan in gospodu kronskemu maršalu, da povprašava po našem prijatelju.«

IV.

Konvokacijski zbor je bil nekoliko dni pozneje etverjen in na njem je bil postavljen za maršala kakor je predvideval Kelling, gospod Hrapovički, tedaj podkomornik smolenski, a pozneje vojvoda vitebski. Ker je šlo le za to, da se določi rok elekcije in postavi višji sodnik, spletke raznih strank pa v takih zadevah niso moge najti zase primernega torišča, se je konvokacija napovedovala zadosti mirno. Le ob samem začetku je je nekoliko razburila zadeva pregledov. Ko je namreč poslanec Kelling osporil pravomočnost labora gospoda pisarja bieliskega in njegovega tovariša kneza Boguslava Radzivila, je takoj neki

† Dr. Anton Ratajec

V noči od 2. na 3. januar 1939 je v Št. Vidu nenadno umrl upokojeni ravnatelj škofijske gimnazije dr. Ratajec.

Dr. Anton Ratajec se je rodil na Bučki 29. decembra 1873. Gimnazijo je dovršil z odlično v Novem mestu. Nato je bil enoletni prostovoljec in je po častniškem izpitu vstopil v ljubljansko bogoslovje. Novo mašo je pel 1898. Po dovršenem bogoslovju je šel študirat na Dunaj matematiko in fiziko. Za tem je bil nekaj časa prefekt v Alojzjevišču v Ljubljani. Poskusno leto je nastopil na državni gimnaziji v tretjem okraju na Dunaju. Leta 1908 je postal profesor na škofijski klasični gimnaziji v Št. Vidu in je bil od leta 1933 do 1936 tudi ravnatelj te gimnazije. Po tem letu je zaradi bolehnosti stopal v pokoj. Naj počiva v miru.

i Na praznik svetih Treh kraljev, v petek 6. t. m. bodo igrali v dravskem gledališču božično igr »Kralj z nebom«, ki jo je spisal gospod Edvard Gregorin. Delo nam prikazuje svetopisemske dogodke, ki se odigravajo v svetem božičnem času.

mogočen glas iz srede razsodničev zavpil: Izdajalec, inozemski uradnik! Za tem glasom so šli tudi drugi; pridružili so se jim celo nekateri poslanci in nepriljubljeno je razpadel zbor na dve strani, od katerih je ena hotela gospoda bieliskega poslancu odstraniti, druga pa priznati njihovo izvolitev. Zedinili so se jednjic za sodišče, ki je zadevo omililo in priznalo izvolitev. Kljub temu je bil to za kneza nadkonjarja zelo občuten udarec; zakaj že samo to, da se je razmišljalo, ali je knez vreden, da zaseda v zbornici, samo to, da so se javno omenjala vsa njegova izdajstva in nezvestobe iz časov švedske vojne, ga je pokrilo s svežo sramoto in obeh ljudovlade in temeljito pokopalo vse njegove častihlepne namere.

Kajti zanašal se je na to, da ko si bodo stranke Condéjeva, neburška in lotarinska, ne glede na druge manjše med seboj nasprotovale in se ovirale, utegne biti za kralja izvoljen domačin.

Prezvetnost pa in priljizovalci so mu govorili, da ko bi se to morda res pripetilo bi v tem primeru ne mogel biti tisti defelan nihče drugi kakor gospod, ki je najbolj bistroumen, najmočnejši in iz najznamenitejšega rodu, ali z drugimi besedami — on sam.

Držal je torej stvar do svojega časa tajno; kljub temu je razpenjal že poprej niti na Litvi, zdaj pa je ravno začel nastavljalati mrežo v Varšavi, ko je naglo opazil, da so mu jib takoj v začetku raztrgali in napravili tako veliko luknjo, da bi mu skozi njo lahko ušle vse ribe. Skrpal je torej z zobmi ves čas, ko so zadevo sodili; ker pa se ni mogel znesti nad Kellingom, ki je bil poslanec, je razglasil med svojimi dvorjani, da dobi nagrado tisti, ki mu pokaže onega razsodnika, ki je prvi po Kellingovem predlogu zavpil »izdajalec in predajnik!«

Gospod Zagloba je bil preveč znan, da bi moglo njegovo ime ostati dolgo skrito. Sicer se pa on sploh ni skrival. In res je knez še bolj vzkinal, na se tudi nemalo zmedel, ko je slišal,

Začetek predstave bo ob 15, konec ob 18. Cene bodo znižane. Vstopnice se dobe ali naroče pri dnevni blagajni v operi, ali pol ure pred predstavo v dramskem gledališču. — Obisk te lepe, verskovzgojne igre vesni toplo priporočamo.

i Višnja gora. Dekliški krožek priredi na dan sv. Treh kraljev akademijo s pestrnim sporedom, ki obsega tudi igr »Cigaukac«. Vljudno vabljeni! **i Boštanj.** Na praznik svetih Treh kraljev po večernicah bomo igrali lepo Timmermansovo božično igr: »Trije kralji«. — Domačine in sosede vabimo ta dan v Boštanj!

i Mekinje. Prosvetno društvo uprizori v nedeljo 8. januarja ob pol šestih popoldne krasen božični misterij v 4. dejanjih: »Henrik gobavi vitec«. Vabljeni!

i Dol pri Ljubljani. Vse prijatelje naše prosvete obveščamo, da bomo v nedeljo, dne 8. januarja ob 3 popoldne ponovili Linhartovo komedijo: »Matiček se ženit«, katero smo z velikim uspehom uprizorili že na Silvestrov večer. Pridite pogledat!

i Katoliško prosveto društvo v Horjulju uprizori v nedeljo, 8. januarja Medvedovo žaloigr »Za pravdo in sroce«. Začetek ob 7 zvečer. Naj ne bo nikogar, tudi ne okoličana, ki si ne bi ogledal te, zares iz kmetekoga življenja vzete drame

i Koledarček ZZZ 1939. Zveza združenih delavcev je izdala za leto 1939 prav lep in okusno vezan delavski koledarček: opremljen je s slikami naših odličnikov vsebuje tudi novo delavsko himno ZZZ, navodila za organiziranje v ZZZ ter najvažnejše določbe naše socialne zakonodaje, iz katerih more vsak služabenc ugotoviti svoje zajamčene pravice, ki izvirajo iz delovnega razmerja. Poleg tega še vsebuje delavcu potrebne naslove državnih uradov in drugih javnih ustanov ter poštne pristojbine. Praktično sestavljeni delovni koledar stane samo 8 din in se naroča v centrali ZZZ, Ljubljana, Čopova 1. Koledarček je primeren priručnik in svetovalec za delavce in nameščence ter ga zaradi tega toplo priporočamo.

i Smartno pri Litiji. Veličastno Gregorinovo božično igr »Kralj z nebom« uprizori naše Prosvetno društvo na praznik sv. Treh kraljev in v nedeljo 8. januarja, obkrat ob 3 popoldne v Prosvetnem domu. Vabljeni vsi, tudi oni iz sosednih far. Otrokom k prvi predstavi dne 6. jan. ni dovoljen vstop.

i Litija. Dramatični odsek Prosvetnega društva v Litiji uprizori dne 5. jan. ob 8 zvečer in na praznik sv. Treh kraljev popoldne ob 3 v dvorani Ljudskega doma igr »Čez deset let«. Vsa tri dejanja se vrše na sveti večer leta 1925. — Vabimo!

da mu nasprotuje tako priljubljen in znan mož, na katerega se ni bilo dobro vreči.

Poznal je to svojo moč tudi Zagloba, zakaj ko so spodbela začele leleti grožnje, se je oglašil nekoč na velikem šlahčanskem zborovanju.

»Ne vem, če bi bilo to za koga varno, ko bi mi le en las padel z glave. Elekcija ni daleč, a kadar se zbere stotisoč bratskih sabelj, tedaj se lahko napravi kak zrezek...«

Te besede so prišle kneza na ušesa, ki si je le ustnice grizel in se zaničljivo nasmehnil, a v duši je pomislil, da ima gospod Zagloba prav.

Drugi dan pa je očitno spremenil svoje namere glede starega viteza, zakaj ko je na gostiji pri knezu stotniku nekdo o njem govoril je Boguslav rekel:

»Ta šlahčč je, kakor sem slišal, name zelo nevoljen, toda jaz sem tako zaljubljen v viteške ljudi, da če bi mi tudi še naprej ne nehal škodovati, ga bom vendar vedno ljubil.«

In toden dni pozneje je ponovil prav to naravnost gospodu Zaglobi, ko sta se srečala pri gospodu velikem hetmanu Sobieskem.

Čeprav je gospod Zagloba obrnil miren obraz, poln duhovitosti, mu je kljub temu srce v prsih nekoliko bilo, ko je zagledal kneza, zakaj to je bil vendarle gospod z daleč segajočimi rokami in ljudojed, ki so se ga vsi bali. Ta pa ga je ogovoril čez vsa mizo:

»Gospod Zagloba, prišlo mi je na ušesa, da si hotel ti, gospod, čeprav nisi poslanec, mene nedolžnega odstraniti z zbora, toda jaz to gospodu po krščansko odpuščam in se ne obotavljam služiti mu tudi s povišanjem, če bo kdaj treba.«

»Držal sem se le ustave,« je odvrnil Zagloba, »kakor je dolžnost vsakega šlahčiča; kar pa zadeva pokroviteljstvo, je v moji starosti bržkone božje najpotrebnejše, ker mi je skoraj devetdeset let.«

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Fran Erjavec:

Med kmeti po srednji in zapadni Evropi

Prva pot me je vodila v Kmetijsko zbornico. Ne, to ni točno, kajti Kmetijskih zbornic v bivši Avstriji ni več. Poprej je imela vsaka izmed sedmih delov svoje lastne samoupravne kmetijske zbornice, ki so imele še precej širok delokrog (zlasti v kmetijski tehnični pogledu) in seveda tudi več sredstev kot naše, zaradi česar so tudi jako lepo in uspešno delale. Po priključitvi Avstrije k Nemčiji je narodni socializem v smislu svojega programa pomedel z vsemi demokratičnimi samoupravami na vseh področjih in seveda tudi s kmetijskimi zbornicami, ki so se vtopile v tako imenovani »Der Reichsnährstand«, kar bi po slovensko morda lahko imenovali »državno prehranjevalno korporacijo«.

»Državno prehranjevalna korporacija« je vsakogar izredno zanimiva in pretizna ustanova, ki nam nudi jako lep primer narodno socialistične miselnosti, smotrenosti in namen v današnji hitlerjanski Nemčiji. Med glavne točke narodno socialističnega programa spadata namreč boj proti marksističnemu razrednemu boju in liberalnemu gospodarskemu sistemu. On hoče združiti posamezne skupine stenov in korporacije in jih povezati k vzajemnemu sodelovanju tako glede proizvodnje, kakor tudi potrošnje, a vso proizvodnjo stremi urediti strogo po načrtu v smislu dejanskih potreb vsega naroda. Zato seveda tudi ne trpi nobenih stanovskih organizacij, ki bi spominjale na razredni značaj.

Kakor pri nas in po večini drugih držav, je bil tudi nemški kmet poprej organiziran v nekaterih zvezah, društvih, združenjih, zbornicah, društvih, združenjih itd., ki so imele bolj ali manj politični značaj in ki so skušale bolj ali manj uspešno zastopati in varovati kmetijske in kmetičke koristi. Ker je pa pri taki organizatorni razdrobljenosti zaradi nasprotujočih si interesov težko uspešno reševati prehranjevalno gospodarsko vprašanje vsega naroda in vse države, je narodno socialistična stranka takoj po prevzemu vse oblasti 1. 1933, v izredno kratkem času povezala vse čimtelje, ki prihajajo v poštev pri proizvodnji in pri potrošnji prehrane v enotno ustanovo, ki naj to proizvodnjo organizira in pospešuje ter jo spravi tudi v sklad s koristmi konzumentov. Tako se je začel že 1. 1933 oblikovati prvi in osnovni člen v seriji korporacijskega (stanovskega) sistema bodobe družabne zgraditve, ki je cilj nemškega narodnega socializma. Dne 13. sept. 1933 je izšel prvi »Zakon o začasnih zgraditvah drž. prehranjevalne korporacije in o ukrepih glede ureditve trga in cen za kmetijske proizvode.« Temu zakonu so sledile potem še štiri nadaljne uredbe, ki so to »Drž. prehranjevalno korporacijo, kakor smo »Reichsnährstand« imenovali, izgradile do njenega današnjega stanja. Ker je ta korporacija velik del dotedanjih kmetičkih in kmetijskih organizacij kratko in malo zajela in vključila, a drugi del je moral ugasniti deloma zato, ker ni imel več nobenega smisla, deloma je bil pa prepovedan, je torej »Drž. prehranjevalna korporacija« danes v vsej Nemčiji edina organizacija, ki zajema, vodi in ureja prav vse zadeve, ki so v zvezi s kmetijstvom in s kmetom.

Na čelu vse korporacije stoji državni kmetički vodja (Reichsbauernführer) W. Darré, ki je obenem minister za prehrano in kmetijstvo in ki je — kakor sploh vsi funkcionarji v današnji Nemčiji — imenovan od višje oblasti, v tem primeru od samega Hitlerja. Državnemu kmetičkemu vodji sta podrejeni dve osrednji ustanovi, to sta upravni svet (Stabsamt) in upravni urad (Verwaltungsamt). Prvi ima nalogo podpirati vodjo v vseh zadevah vodstva vse korporacije in ima oddelke za gospodarstvo, za pravo, za kmetička in kmetijska vprašanja, za šolstvo, za prosveto, za kmetstvo in za plemenska vprašanja nemškega kmeta, a upravni urad je izvršilna oblast vse korporacije in vodi tri glavne stvarne panoge delokroga vse korporacije, to so:

1. skrbstvo za osebe, zaposlene v kmetijstvu;
2. skrbstvo za kmetije kot gospodar. obrate;
3. skrbstvo za kmetijski trg (tržni red in pospeševanje trga).

V prvi oddelku spadajo torej predvsem zadeve, za katere so se doslej brigale razne stanovske organizacije, zlasti kmetijske zbornice. On skrbi za obče človeški, gospodarsko

in socialno-politični, umski in duševni napredek kmetičkega prebivalstva. V njegov delokrog spada torej mož bodisi kot vodja kmetičkega obrata, bodisi kot sodelavec, dalje žena kot gospodinja, mati in sodelarka, možka in ženska kmetička mladiča, vse obče izobraževalno delo med kmetičkim ljudstvom, kolonizacija in vse pravne zadeve obenem z občinskimi.

Drugi oddelki vodi vse skrbstvo za kmetije in kmetovanje. Zato proučuje in vodi vse obratne razmere in pogoje vnoščevanja, agrarno statistiko ter davčna in kreditna vprašanja, dalje vse panoge poljedelstva (splošnega poljedelstva, semen, krme, silov, varstva rastlin, vrtnarstva, vinarstva itd.), živinoreje (splošne živinoreje, rejne malih živali, ribarstva, mlekarstva, živinozdravnstva itd.), kmetijske strokovne izobraževalne (kmetijskega šolstva, poklicnega šolanja kmetičkih delavcev, gospodarske posestvovalnice itd.), gozdarstva (občega gozdarstva, ocenjevanja gozdov, njih izrabe in varstva ter gozdarske izobrazbe), dalje vse zadeve, ki so v zvezi s kmetijskim orodjem in s kmetijskimi stroji ter končno vse gospodinske zadeve.

Posebno važen je pa končno tretji oddelki, ki proučuje in vodi vsa vprašanja živilskega trga. On upravlja in nadzira vsa gospodarska združenja, proučuje tržno pravo in gospodarstvo sploh in ima v razvidu vso trgovino z živilom. V sfero čim najbolj smotrene proizvodnje najvažnejših živil vodi to proizvodnjo 15 velikih gospodarskih zvez, in sicer za žito, za žito, za mleko, za krompir, za jajca, za proizvode vrtnarstva, za vino, za pivo, za sladkor, za ribe in za mast ter končno še za zadržalstvo. Vse te zveze spadajo v delokrog tega oddelka.

Ze iz tega kratkega pregleda je razviden velikanski obseg te organizacije, obenem pa tudi njen pomen in silna smotrenost, zlasti če imemo pred očmi še dejstvo, da Nemci ne poznajo nobenega polovitarstva, temveč izvedejo temeljito, česar se lotijo in da vlada na drugi strani med prizadetimi tudi brezpogojna disciplina. Razpredena je ta organizacija po vsej državi do zadnje vasi. Kakor smo dejali, stoji na čelu vse korporacije »državni kmetički vodja« s svojim upravnim svetom in upravnim uradom. Tež centrality so potem podrejena »deželna kmetičstva« (Landesbauernschaften), katerih je po vsej »stari državi« (brez Avstrije in v suetskkih pokrajini) 29, v bivši Avstriji pa ravno sedaj organizirajo tri, to je v Solnogradu, v Lincu ter v Gradcu. Ta »deželna kmetičstva« niso samostojna pravna telesa, temveč le nekatere poslovalnice »Drž. prehranjevalne korporacije« in jim stoji na čelu »deželni kmetički vodje«. Njih notranja organizacija ter delokrog sta slična kot pri »Drž. prehr. korporaciji«.

Nadaljna nižja instanca so potem »okrožna kmetičstva« (Kreisbauernschaften), katerih je v stari državi 489 in se razteza njih delokrog na ozemlje, ki je nekaj večje kot naši okraj. Njim na čelu stoji »okrožni kmetički vodje«. Tudi njih notranja organizacija je slična prejšnjima dvema, le v manjšem obsegu seveda. Ta sodelujejo zlasti pri izvajanju silno važnega in zanimivega zakona o dednih kmetijah, pri reševanju vprašanja kmetičkih dolgov, pri izvajanju tržnega reda itd. Končno imamo še »krajevna kmetičstva« (Ortsbauernschaften) s »krajevnimi kmetičkimi vodjicami, in ki se raztezajo navadno na ozemlje ene občine. To so nekaka krajevna poverjenstva gornjih instanc. (Nadaljevanje prihodnjije)

NAZNANILA

n Odri! Za predpust igrajte novo komedijo v treh dejanjih »Butalci« Pošljaj: Kušar Tone, Ljubljana, Gospodarska zveza, Tyrševa c. 29-I.

Koledarček ZZZ za leto 1939 je izšel. Po svoji vsebini je zelo primeren za delavce. Ima pa tudi lepo obliko in je zelo okusno vezan. Stane samo 8 din. Koledarček se naroči v centrali ZZZ, Ljubljana, Čopova ulica 1.

Virmale — Sv. Duh. Prosvetno društvo bo vprizorilo v nedeljo, 8. januarja 1939 v Prosvetnem domu v Stari Loki igrati »Bela vrtince«. Ker je ta igra zelo lepa in je povsod imela velik uspeh, pričujemo, da si jo ogledate. Med odmoru bo igral domači šramel-kvartet. Vabimo tudi sosedna društva.

DOBRO ČTIVO

Dr. A. Odar, Katekizem o Katoliški akciji v razlago, Ljubljana, 1939. Izdala Katoliška akcija v Sloveniji.

V enajstih poglavjih, na 177 straneh, nam je dr. Odar zbral in razložil vse, kar kar moramo vedeti o Katoliški akciji. Odveč je govoriti o vrtnah knjizice, saj jo je napisal naš prvi strokovnjak za KA. Potrebno se mi zdi poudariti le eno: zahtevo, da se ta Katekizem Katoliške akcije razširi povsod, po mestih in vaseh. Vsak, komur je mar katoliškega življenja, komur je na tem, da se slovenski narod ne pogreze v nižine moralne in verske brezbriznosti in tako sam sebe ne obsoja na smrt — mora danes z velikim zaupanjem gledati na križarsko vojsko sv. Ožeta: na Katoliško akcijo. Biti mora v dno srca prepričan, da je KA danes neobhodno potrebna, vedeti mora, kaj je pravzaprav KA, kaj hoče in kako hoče doseči svoj namen. Poznati mora organizacijo KA, kakor je pri nas zgrajena, kajti tudi pri nas je Cerkev že porvala in poklicala vernike, da se zavzede svoje dolžnosti, stopijo v vrste KA in se borijo za kraljestvo Kristusovo med nami, med našim narodom, ki je v nevarnosti. Zakaj so mnogi tako brezbrizni? Ker vsega tega ne vedo, ker se ne zavedajo velike naloge naših dni, ker ne poznajo KA. Dr. Odarjev katekizem z bogato razlago bo vsem varen in nujno potreben katipot v vprašanjih KA. Naj bi zato ta knjizica našla pot v čim več, predvsem mladih in delavnih rok.

Naše škodljive rastline

Nikakor ne bi bilo prav, ako bi si ne ogledali, ko že govorimo o raznih škodljivih drevesih, tudi tistih boleznih dreves, ki jih povzročajo glive ali gobe. Niso vse bolezni, ki se lotevajo gozdnega drevesa, posledica okuženja po glivah; nekatere povzročijo razne žuželke, druge mrav, rane itd. Pri tej priliki se bomo seznanili le z boleznimi, ki jih povzročajo glive.

Kdo ne pozna »rakastega« drevesa? Z žalostjo ga ogleduje lastnik, ki si je obetal dobiček in korist od drevesa. Lepa zaokrožena oblika izginja, zato postane drevo na bolnem mestu neuporabno.

Od kod bolezen? Kako nastane? Drobne, prostemu očesu nevidne glivice so se ga lotile. Povzročile so nepravilno rast lesnih vlaken, zaradi česar so nastale golikaste oteklina na deblu.

Zlasti macesen in jelka rada bolehta na »raku«.

Recimo, da je drevo na nekaterih mestih ranjeno. Pod vplivom zraka in vode se naselijo na tistih mestih glive, ki povzročajo gnitje lesa. Z ozirom na napadeno oziroma obolelo mesto, ločimo gnitje korenine, debla, beline, črtnice, vej itd. Z ozirom na barvo, ki jo gniloba povzroča, pa belo in rdečo gnilobo.

Rdeča ali tudi vlažna gniloba začne navadno iz jedra in v koreninah, deblu ali vejah. Les postaja rdečkast ali temnorjav. Ni več trd, težak kot prej, diši po gnibli in polagoma zapade v prah. Najnevarnejši povzročitelj rdeče gnilobe je koreninska goba, ki navadno napada iglavce, pa tudi listavce.

Bela ali suha gniloba nastane takrat, kadar se gnitje, ki se je začelo v zgoraj opisanih razmerah, nadaljuje v suhih okoliščinah. Spoznati moreš tako gnitje po blede, belkasti ali belkastorumeni barvi lesa, ki diši po gnibli.

Te vrste gniloba se loteva navadno mlajšega lesa. Če tako oboleli les deneš v temen prostor, se sveti (fosforescira).

Belo gnilobo navadno povzročajo: nepravna kresilna goba, ki se loteva zlasti hrastov in sadnega drevesja;

prava kresilna goba, ki napada zlasti bukvje; smrekova kresilna goba, ki povzroči, da razpade smrekov les na drobne koščke;

borova goba, ki začne navadno na odmrlih vejah in povzroča odpadanje in odstopanje jedra ali letnice na borih. Les postane rdečerjav z belimi madeži in luknjami, razmrazica povzroča pri tleh na deblih ali koreninah iglavcev in listavcev rakaste oteklina, iz katerih močno teče smola.

Les, ki ga je napadla bodisi bela ali rdeča gniloba, ni uporaben.

S tem pa seznanj sovražnikov koristnega gozdnega drevesja še ni končan.

RADIO LJUBLJANA

Vsak dan: 12 Plošče, 12.46 Vreme, poročila, 13 Čas, spored, obvestila, 13.15 Plošče, 14 Vreme, borza, 19 in 22 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila.

Cetrtek, 5. januarja: 18.00: Plošče. 18.40: Slovensčina za Slovence. 19.30: Nac. ura. 19.50: Beseda k prazniku. 20.00: Pevski koncert. 20.40: Radijski orkester. 22.15: Dueti za klavir in harmonij.

— **Petek, 6. januarja:** 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Plošče. 9.45: Verski govor. 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. 11.15: Plošče. 11.30: Koncert Radijskega orkestra. 12.30: Plošče po željah. 14.00: Otroška ura. 17.00: Kmetijska ura. 17.30: Plošče. 18.00: Sv. Trije kralji. Zvočna igra. Igrajo člani rad. igr. družine. 19.30: Nac. ura. 19.50: Koncert pevskega zbora »Ljubljanski Zvon«. 20.30: Vesel koncert Radijskega orkestra. 22.30: Angleške plošče. — **Sobota, 7. januarja:** 17.00: Otroška ura. 17.50: Pregled sporeda 18.00: Radijski orkester. 18.40: Pogovori s poslušalci. 19.30: Nac. ura. 19.50: Beseda k prazniku. 20.00: O zunanji politiki. 20.30: Pisan večer. 22.15: Radijski orkester. — **Nedelja, 8. januarja:** 8.00: »Štirje fantje«. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 9.45: Verski govor. 10.00: Plošče. 10.15: Citraški trio »Vesnac«. 11.00: Plošče. 11.30: Koncert Radijskega orkestra. 13.20: Bežigrajske pevsko društvo, vmes plošče. 17.00: Kmetijska ura. 17.30: Veselo popoldne. Sodelujejo solisti ter Radijski orkester. 19.30: Nac. ura. 19.50: Melody jazz. 20.30: Radijski orkester. 22.15: Plošče. — **Ponedeljek, 9. januarja:** 18.00: Zdravstvena ura. 18.20: Plošče. 18.40: Iz slovenske glasbene zgodovine. 19.30: Nac. ura. 19.50: Zanimivosti. 20.00: Koncert Radijskega orkestra. 21.10: Ljubljanski godalni kvartet. 22.15: Koncert lahke glasbe in Radijski orkester. — **Torek, 10. januarja:** 11.00: Solska ura. 18.00: Plošče. 18.40: Odnos svetega de dobrega. 19.30: Nac. ura. 19.50: Vesela tedenska kronika. 20.00: Klavirski koncert bolgarske glasbe. 20.45: Radijski orkester. 22.15: Prenos lahke glasbe iz restavracije »Emonac«. — **Sreda, 11. januarja:** 18.00: Mladinska ura. 18.40: Zgodovina gradov na Štajerskem. 19.30: Nac. ura. 19.50: Prirodoslovni kotiček. 20.00: Plošče. 20.15: Prenos iz Maribora, simfonični in vokalni koncert slovenske glasbe. 22.15: Plošče.

Sre no in veselo novo leto želi
LEOPOLD MOKELA, manufaktura
Novo mesto

St. Jurij na Dolenjskem. Na praznik sv. Treh kraljev vprizori Prosvetno društvo igro »Če je v hči žena gospodar«. Vabimo! — Društvo je postalo v zadnjem času zelo delavno, za kar se moramo zahvaliti poštvalnim in mladim močem. — V naši fari je bilo letos rojenih 160 otrok, umrlo pa 80 ljudi. — Zglasite se za katoliško časopisje v župnišču ali pri poverjenikih. — Fantovski odeček vabi poštene fante k rednim sestankom, ki se vršijo vsak torek in petek zvečer

Svojim cenjenim odjemcem in prijateljem srečno in veselo novo leto

Medić - Zankl

lastnik Franjo Medić

tovarna oia. lakov in barv

Ljubljana - Medvode - Domžale - Maribor

Umrl je za pljučnice 76 letni varšavski nadškof kardinal Kakovski.

Belgijski senator Rodius se je te dni zgrudil mrtev v zbornici tik preden je končal svoj govor.

50 krav je zgorelo na neki kmetiji Montluconu v srednji Franciji.

V vojaški četi so imeli tudi »komisijo«, obstoječo iz podnadnika in dveh kaplarjev, ki je morala skrbeti, da je bila prebrana v redu Sprejemala pa je tudi pritožbe in alično. Neko jutro se oglasila dva moža, čel da nista zadovoljna. »Kaj pa ni v redu?« je vprašal podnadnik »Čaj.« je dejal eden izmed obeh redov, »mi dobimo samo ono rjavo vodo, medtem ko kuhar sam popravi vse čajno zelišče.«

Mali oglasi

Vsaka drobna vrstica ali oje prostor veja za enkrat Din 5.—. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo postov oziroma obrtniki pomočnikov ali valencev in naroba.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Posestvo naprodaj

v Gotal vasi št. 42, en hektar njiv, travnik, gozd in malo gospodarsko poslopje. Več se izve pri Zefran Janezu, Gotna vas 18 7. Novo mesto.

Mlapec

išče službo h konjem kam blizu Ljubljane. Naslov v upravi »Domoljuba« pod št. 19999.

Zastopnika sprejme

ovsod. Lindič, Ljubljana 245. 10 vzorcev stane 30 din.

Dehleta

od 14 do 17 let sprejme v Zavogie št. 3, p. Dobrunje.

Mlapec primnega,

zakadica iščem. Gradič Podgorje Sv. Jurij ob jvi. žel.

Lepo kmetijo z vino-

gradom dam v najem. Martin Piat. trgovca. Crnomelj

Mlapec za poljska dela

in k živinam sprejmem. Ahlin, Je šica št. 18

Krava dobro

mlakarico kupi Sušteršič, Spodnja Hrušica 10 p. Dobrunje

Kupim vsakovrstno

zlate in zlatinike F Cuden, Prešernova ulica št. 1, Ljubljana

Mišlova esenca Mostin

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izberno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 steklenici za 150 litrov Din 20.—, po pošti Din 35.—, 2 steklenici po pošti 55 Din. — Prodaja Drogerija Kane, Ljubljana, Židovska ulica 1.

Preddelavko za

gozdno drevcesnico sprejem. Prosto stanovanje, drva, njiva itd. Nastop lahko takoj. Seča Stare. Mengeš.

Brinje in fige

dobite v najboljši kakovosti pri Fran Pogačnik d. z. o. z. v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) c. 83 (Javna skladišča Balkan).

Velik sadni vrt

z zelo dobro lego, hiša in njiva ugodno napredaj Poizve se v župnišču v Smedniku.

Fanto

16—18 letnega za kmečka dela sprejem. Grad. Vevče št. 50, D. M. Polje.

Mlapec za kmečka dela

sprejemom. Ahlin, Srednja vas 5 p. Laverca.

Več šivalnih strojev

prvovrstnih znamk prav poceni (rabljeni) še od 300 Din naprej) napredaj samo pri »Promet« v Ljubljani (nasproti Križanske cerkve).

Mlapec

kravarja, 35 do 45 let starega, pridnega, pošturega. — Hrana in piša dobra. Takoj sprejme Grašična Srebrnice, Novo mesto.

Mlapec

pridnega, pošturega, vaje tega konj in kmetijskih del sprejem. Naslov v upravi »Domoljuba« pod št. 19.630.

Že za 30 din

dobite 3 legitima. rjanske slike. Leika-film Pavlovič, Poljanska 12

Kmetično dehte

vajeno vseh del dobi takoj službo Naslov v upravi Domoljuba po št. 37.

Zmleti debeljni odpadki

vsebujejo 37% beljakovin in toličec ter so laženim tropinam enako vredno močno krmilo. 100 kg Din 90.—. Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska 5.

Miša s hlevom

in vrtom v najbližji okolici Kamnika se proda za nizko ceno. — Več se poizve pri Novak Leopoldu. Vrbpolje št. 25, p. Kamnik.

Pozor gozdarji!

Izdelujem najcenejše in najfinejše orodje kakor sekire, malarine, plankoše, cepine Pontafier, cepine kmečke. Pošiljam po pošti na drobno in debelo. — Krmelj Matevž, sekirni kovač. Log. Šk. Loka.

UROBTINE

Živali žrtve prometa

Zanimivo je, kaj je objavil neki prijatelj živali v listu za ptičjeslovje. Škualni je dognati številno smrtnih žrtev med živalmi, ki so poginile zaradi prometa. Na 180 km dolgi poti, ki jo je dotični prevozil s koleksom, in sicer od Brunšvika do Lipskega (v Nemčiji), je našel 25 živali, ki so jih povozila motorna in navadna kolesa. Povoženih je bilo 11 zajcev, 5 jezev, 4 krti, 2 miški, 1 hrček, 1 podgana in 1 mačka.

Število ptičev, ki jih je uničil cestni promet, je pa še večje. Vsega skupaj je našel na tej cesti 84 povozenih ptičev, in sicer 5 činkovcev, 4 srake, 4 vrabce, 4 škorce, 2 taščici, 1 pastirščico, 1 škranjčka, 1 šika in štiri druge nezname ptičke. Največ je bilo testavice, in sicer 54.

Ce smatramo živalske žrtve cestnega prometa za nekakšno merilo na 180 km dolgi cesti, tedaj moremo izlahka izračunati, koliko sesalcev in ptičev obleži na 1000 km dolgih cestah in koliko na vseh evropskih cestah, kjerkoli je živahen promet in noreenje z motornimi vozili.

Ali bi mogli kaj ukreniti za varstvo živali v tem pogledu? Prav nič drugega kot to, da naj bi vozniki motornih vozil ne besneli tako po dešeli.

»Dvorni pozdrave angleških žensk

Pariški list »Temp« ve povedati, da so doleteli nemškimi ženskam nov pozdrav od slovesnih prijateljev, kot na primer pri sprejemih visokih političnih glav in podobno. Desnico morajo ženske dvigniti do višnje rame in se z glavo nalahno prikloniti. Prvikrat so z novim »dvornim pozdravom« sprejeli madžarskega regenta Horthyja.

Poslednja važna pariškega tramvaja

V nedeljo je pariški cestni promet doživel tako rekoč zgodovinski dogodek. Teg dne je prevozil poslednji tramvaj, ki je še vozil med severovzhodnimi predmestji, svoje poslednje vožnje. S tem pa je avlobus zavladal v Parizu in okolici in bo odslej edini gospodar pariškega osehnege prometa.

Letalo zašlo v roj komarjev

Rimski listi poročajo, da je v bližini Barija zašlo vojaško letalo v višini 500 metrov v ogromen in gost roj komarjev, ki so pilotu zakrili ves razgled. Takoj nato so komarji napadli ves žpranje debela in zašli tudi v motor, ki je prenehal delovati. Oba letalca sta se rešila s pomočjo padala. Letalo pa je padlo na tla in se popolnoma razbilo. K sreči letalo ni padlo med ljudi.

Raznobarvni miški niso nič nenavadnega

Zaradi dežja, dima in raznih drugih prizemil v zraku med bliskom in opasovalcem je videti pogostokrat blisk v raznih barvah, in sicer v rdeči, rumeni, zeleni, violetni, modri in beli.

Rast Cerkve v misijonskih krajih

Kakor poroča mgr. Caselli, načelnik statističnega urada »Propagande Fide«, je bilo l. 1937. v Aziji 7,911.370 katoličanov, to je za 2 milijona več kot pred desetimi leti.

V Afriki se je število veraikov v desetih letih naravnost podvojilo. Ondi je 6,704.951 katoličanov. Oceanija ima 2,506.858 duš katoliškega prebivalstva.

V vseh pokrajinah, ki so v delovnem krogu »Propagande Fide«, se je v poslednjih desetih letih povečalo število katoličanov od 14,530.629 na 21,143.328.

Pri bataljonu so imeli »slavo«, in v načrtu je bilo med drugim tudi, da bodo pekli vola. V polkovnem povelju je stalo: »Ob devetih mora biti bataljon pripravljen ob vsakem mostu, ko pride gospod polkovnik, tomo vola zaklani in spekli.«

Dobernik si je na svoja stara leta nabavil star avtomobil in tudi srečno preстал izpit za vozača. Nekoga dne je s strašnim ropotom privozil v mesto, kajti za avtomobilom so odskakovale tri železne ponve, pločevinast kral in stara kosa. Seveda ga je prvi policaj ustavil: »Zakaj pa imate vse to natvezeno tu zadržaj?« — Dobernik: »Veste, to je pa zato, da ta posoda raduši ropot motorja.«

V boj za naše časopisje!

PLANINKA ČAJ

Težka zimsko hrana

in premalo gibanja sta v zimskem času vzrok slabe prebave želodca, čestih omotič, zaprtosti in nerednega črevesnega delovanja. Stare bolniki se vsled mraza zopet izraziteje pojavljajo:

splošno in prehitro debeljenje,
hemoroidi in zaprtje,
motnje v želodcu,
črevesna obolenja,
glavobol, nespečnost,
napetost telesa,
omotica in zastrupljenje.

Posebno zrelejši in starejši osebe so tem nadlogam podvržene.

PLANINKA ČAJ

čisti ter tako deluje blagodejno na vse telo in na Vaše splošno zdravstveno stanje.

Zahtevajte v apotekah izrecno le »Planinka« čaj - Bahovec, ki se ne prodaja odprt, temveč le v zaprtih in plombiranih zavitkih z napisom proizvajalca:

APOTEKA MR. BAHOVEC, Ljubljana,
Kongresni trg 12 S. br. 260085

Ljubljana
Komenskega ul. 4
Telefon št. 822

Dr. Franze Dergans
kš-priatelj liturg. od. v. p.
Ordinacija: II.-4.

Ženini in neveste! Rešeni ste velike skrbi!

Ne premišljuje kam bi se podali nakupovat bala. Z zaupanjem pojdite v staroznano domačo

Grosekovo trgovino v Trebnjem,

kjer Vas čaka v **povečani trgovini** zares velika izbira vsakovrstnega blaga. Vašemu okusu odgovarjajoča moda, strokovna in vestna postrežba, zanesljeno najboljša kvaliteta, najnižje cene so ona priporočilna sila, ki bo tudi Vas zadovoljila. Vse kar rabi mladi par — je pripravljenosti najnovejši štofi za moške obleke in suknje, klobuki, srajce, kravate, rokavice. Najnovejši vzorci volnenega in svilenega blaga za nevestine obleke in plašče, spodnje perilo, nogavice, venčki, šopki in razni nakiti, svileni robci. Vse vrste posteljnine, rjuhe, posteljna pregrinjala, kovire, žične posteljne mreže, morska trava, žima, stoli, škafli itd. Raznovrstna plehasta, železna in porcelanasta posoda, steklenice, kozarci, čajni, vinski in kavni servisi. Najboljše usnje, raznobarvni boksi, ševroji, trpežni podplati itd.

Vsaka nevesta dobi za spomin zastoj primerno darilo!

Vsem mojim cenjenim odjemalcem želim srečno in zadovoljno novo leto!

IVAN A. GROSEK

trgovina z mešanim blagom in deželnimi pridelki
Trebnje na Dolenjskem

Kmetje!

Vaša stanovska organizacija je
Kmečka zveza!

Črni gaber

od 16 cm premera in 120 cm dolžine naprej
iščem vsako množino. — Ponudbe pod
»Osryac na upravo Domoljuba št. 20.091.

Nov redni prasec

»REDIN« za prašiče. —

Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zado-
stuje samo 1 zavitek za 1 prašica ter stane 1 zavitek
6 din, po pošti 12 din. 3 zav. po pošti 24 din. —
Mnogo zahvalnih pism. Uspeh vam je zagotovljen.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1.

Pazite: pravi »Redin« se dobi samo v zavitkih
z napisom »Redin«.

GAMA izdelek
najboljši,
enak inozemskim, nad polo-
vico cenejši, 10-letna garan-
cija, štedilnik vseh velikosti
izdeluje

Podržaj Ciril, lg 147 pri Ljublj.

V vsako hišo »Domoljuba«!

LJUDSKA POSOJILNICA

V LJUBLJANI

registr. zadruga z neom. zavezo

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 6,

(v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge
najugodnejše

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas
razpoložljive, obrestuje po 4%, proti odpovedi do 5%.

Družinska

Pratika

za leto 1939

primerno darilo za vsako našo
hišo, se še dobi v vseh trgovinah
in knjigarnah.

Opozarjamo na
lepe knjižne nagrade

ki jih je mogoče dobiti z naku-
pom tega ljudskega koledarja.